SCENELIV

#05 – 2025

Dansk Skuespillerforbunds medlemsblad

TEMA:
Knæk koden til din pension – uanset alder

INDHOLD

4 #LABORATORIET
SÅDAN GENEROBRER MAN EN ROLLE
Hvordan er det at tage en rolle op igen syv år efter, man gjorde det første gang? Vi har spurgt Xenia Lach-Nielsen, der gentager sin rolle som Florence i 'Chess' på Det Ny Teater.

6-13 TEMA: KNÆK KODEN TIL DIN PENSION – UANSET ALDER

6 **GODE RÅD OM PENSION**
Uanset om du er typen, der ved meget om pension, eller den, der har ventet med at sætte sig ind i det, kan det måske være en god ide at læse Scenelivs store guide 'Pensionsopsparing fra A til Å'.

9 **HVILKE OVERVEJELSER HAR HELENE, MINNI OG MORTEN?**
Vi har interviewet tre medlemmer i helt forskellige aldre. Om hvordan det var for dem at tage et møde med deres pensionsrådgiver. Ondt gjorde det i hvert fald ikke.

14 **SPØRGSMÅL TIL PFA**
Bestyrelsesmedlem Peder Holm havde en serie skarpe spørgsmål med, da han satte PFA's organisationsdirektør Søren Palfelt stævne. Han kom hjem med flere svar, end han havde spørgsmål. Journalist Kristine Høeg var med og tog notater.

16 KLASSIKEREN
IDIOTERNE AF LARS VON TRIER
Lars von Triers 'Idioterne' var en banebrydende film i 1998. Det er den stadig. Læs et lille tilbageblik og se et af de ikoniske fotos på midtersiderne.

18 **NOLLYWOOD PÅ ALLE PLATFORME**
Hvis vi ser bort fra Bollywood i Indien, er Nollywood i Nigeria verdens største filmindustri. Maria Aarup-Sørensen har været i Nigeria og giver en status på, hvordan filmindustrien også tilpasser sig den moderne verden.

22 I SKUESPILLETS TJENESTE
MAX HANSEN
Revy har været en stor del af Max Hansens liv som skuespiller, selv om han også har været med i adskillige film, tv-serier og teaterstykker. Han fortæller om meget af det i Sceneliv, og så fortæller han også om sin fars dramatiske liv.

26 **BAG OM FILMMUSIKKEN**
I en serie på tre artikler går vi bag om musik i film. Artikel nummer to handler om Hildur Guðnadóttir, der vandt en Oscar for sin musik til Todd Phillips' film 'Joker.'

30 **DSF STUDIO**
I efteråret kan du blandt andet møde følgende kapaciteter i vores kursusverden: Laurits Fjeldsted-Jensen, Naja Månsson, Johan Assing Høyer og Mads Hjulmand.

31 APPLAUS
ULLA JESSEN (1946-2024)
Det er ikke forkert at kalde Ulla Jessen for dansk revys dronning. Hun var en ildsjæl uden lige med knald på både farver og humør og i besiddelse af en evigt brændende nysgerrighed.

VORES KANALER

Vores facebookgruppe 'Medlem af Dansk Skuespillerforbund'. Gruppen er kun for medlemmer

Vores facebookside 'Dansk Skuespillerforbund'

Vores instagramprofil 'Dansk Skuespillerforbund'

Vores hjemmeside: www.skuespillerforbundet.dk

Vores hjemmeside til efteruddannelse og netværk: www.dsfstudio.dk

FØDSELSDAGE

Jacob Skyggebjerg 3. nov.	40
Andreas Dawe 6. nov.	60
Oskar Julius Danskov Hjelm Madsen 8. nov.	30
Søren Bang Jensen 9. nov.	50
Steffen Bruun 11. nov.	50
Marie Helweg Augustsen 13. nov.	20
Thue Ersted Rasmussen 15. nov.	40
Anne-Grethe Bjarup Riis 21. nov.	60
Henriette Rosenbeck 21. nov.	60
Mads Dittmann Mikkelsen 22. nov.	60
Flemming Ryberg 24. nov.	85
Henrik Koefoed 25. nov.	70
Tom Jensen 30. nov.	60
Maria Rossing 30. nov.	50
Troels Thorsen 1. dec.	50
Sofie Walbom 3. dec.	40
Rikke Liljenberg 4. dec.	60
Torbjørn Hartvig Hummel 6. dec.	70
Ole Funch 8. dec.	75
Sara D'Ottone 10. dec.	85
Layla Mollerup 19. dec.	50
Sandra Mahmoud Lindquist 20. dec.	40
Birgitte Fink Andersen 22. dec.	30
Michael Derlev Harbo 25. dec.	60
Matti Leinikka 29. dec.	40

SCENELIV #5 – 2025

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 6 gange årligt.

Oplag: 2.900 eks. Abonnement: 425 kr. årligt

Dansk Skuespillerforbund
Tagensvej 85, 3. sal
2200 København N
Telefon: 33 24 22 00
Mandag-fredag 9-12 og 13-15
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve og lign. sendes til:
jwj@skuespillerforbundet.dk

Redaktion: Jacob Wendt Jensen (redaktør)
Benjamin Boe Rasmussen (ansvarshavende)

Annoncer sendes til: Kristine Høeg,
krh@skuespillerforbundet.dk

Forside: Thomas Thorhauge

Grafisk design: Nethe Ellinge
Tryk: KLS PurePrint

Debatindlæg og mindeord må maks. fylde 2800 anslag inkl. mellemrum

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b × h)
Helside (215 × 280 + beskæring) 10.000 kr.
Bagsiden (215 × 220 + beskæring) 10.000 kr.
1/2 side (196 × 124) 5.500 kr.
1/3 side – horisontal (62 × 254) 4.000 kr.
1/3 side – vertikal (196 × 81) 3.000 kr.
Visitkort (95,5 × 60) 700 kr.
Små medlemsannoncer (95,5 × 60 mm – 400 anslag inkl. mellemrum): 350 kr.

Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.

Særlige annonceønsker: Kontakt Kristine Høeg,
krh@skuespillerforbundet.dk

Næste nr. af Sceneliv udkommer 19. december 2025

FSC www.fsc.org MIX Papir | Støtter ansvarligt skovbrug FSC® C022933

CERTIFIED cradle to cradle SILVER PurePrint® by KLS Produceret bæredygtigt af KLS PurePrint A/S

No. 001 KLIMA-NEUTRAL TRYKSAG

LEDER

PENSIONSOPSPARING ELLER INGEN – DET ER SAGEN

Af Jakob Fauerby

For to år siden var jeg gæst i 'Fattigrøvsklubben' på Nørrebro Teater. Temaet var 'Kunsten at spare op til fremtiden, mens du lever i nuet' – en kunstart, det skulle vise sig, at jeg ikke rigtig mestrede. En pensions- og investeringsekspert gennemgik mine pensioner og gav gode råd, mens publikum kunne lytte, lære og stille spørgsmål. Aftenen blev en vildt underholdende succes, for min pensionsopsparing var så elendig, at den fik tredje akt af en græsk tragedie til at fremstå som et lystspil. Min plan var primært at have en 14 år yngre ægtefælle, som jeg håbede ville kunne forsørge mig, når jeg rammer pensionsalderen – hvilket ikke er en plan, som pensionseksperten anbefaler.

Den virkelighed der venter mig

Men indrømmet – lige så komisk og underholdende som min håbløse økonomiske fremtid var, lige så hård var den aften også. For den åbnede mine øjne for den virkelighed, jeg kommer til at stå i om ikke så frygtelig mange år.

Jeg har aldrig kunne overskue at forholde mig til pension; det virker dræbende kedeligt og utrolig kompliceret, og jeg har altid tænkt 'i morgen, i morgen, i morgen'. Selv om jeg har arbejdet stort set hele mit voksne liv, består mit arbejdsliv af mange arbejdsgivere, masser af honorarjob og job, der kører over mit enkeltmandsfirma. Alt i alt betyder det, at jeg aldrig har lavet faste indbetalinger til min pension, og at mine opsparinger var små portioner, der lå rundtomkring og åd sig selv op i gebyrer. Lyder det bekendt?

Sådan er vi rigtig mange, der har det i vores branche, og sådan er der mange af vores pensionsopsparinger, der ser ud.

Faktisk viser forbundets egen undersøgelse, at næsten hver anden af os DSF'ere 'slet ikke' eller kun i 'lav grad' føler, at der er styr på pensionsopsparingen. Jeg er altså ikke alene om at betragte det med pension som en by i Rus … Ukraine.

Kunstner med stort K – eller hvad?

Og hvad så? Er det ikke bare sådan, det er at være en ægte kunstner? Er det ikke også lidt charmerende med kunstnere, der går rundt med hovedet så langt oppe i både sin egen kreativitet og det atypiske arbejdsmarked, at de slet ikke kan tage sig af noget så verdsligt som økonomi? Nej. For vi er jo i virkeligheden pissegode til at økonomistyre.

Vi er gode til at sprede vores indkomster ud over et år, så pengene passer. Vi er vildt dygtige til at navigere i den usikkerhed, der følger med mange forskellige arbejdsgivere, ustabile og uforudsigelige årsindtægter og ikke altid at have fast arbejde. Vi kan jo godt. Så hvorfor har halvdelen af os så ikke styr på pensionen?

For mig handlede det om manglende viden og manglende overblik. Jeg talte med en god ven, der altid sætter sin filmex-udbetaling ind på pensionen. Hun sagde 'jeg betragter mine rettighedsmidler som min pension, for jeg har jo ingen anden automatik'. Det havde jeg seriøst aldrig tænkt over. I det hele taget er der rigtig meget, jeg aldrig havde tænkt over. Så min opfordring til jer, kære kolleger, er: Tænk over det!

Er du ung, så start nu! Små beløb kan vokse sig store, når du gør det rigtigt. Er du midt i arbejdslivet, så start nu! Hvis du planlægger, er der mange muligheder. Er du sidst i arbejdslivet, så start NU. Det er aldrig for sent.

Fremtiden bestemmer du. Nu!

Tilmed står forbundet klar med konkret hjælp til at komme godt i gang – for vi holder tre medlemsevents, hvor du kan få gode råd og svar på dine pensionsspørgsmål. Og i dette Sceneliv har vi et tema om pension: Kom med tre medlemmer til rådgivningssamtale, læs vores guide om pensionsopsparing fra A til Å og hør, hvad PFA siger til Peder Holms skarpe spørgsmål om investering og etik.

Kort sagt: Det er nu! Tjek din pension og søg hjælp. Der blæser kolde vinde, og det vi laver er vigtigere end nogensinde, men fremtiden kommer hele tiden buldrende – så sørg for være rustet til den.

Xenia Lach-Nielsen og Thomas Høj Falkenberg. Foto: Lærke Posselt

DET VIGTIGSTE ER HISTORIEN

For syv år siden spillede og sang Xenia Lach-Nielsen rollen som Florence i den første opsætning af 'Chess' på dansk. En rolle hun netop nu gentager på Det Ny Teater. Vi tog med til prøve.

Af Louise Kidde Sauntved

Holdet bag 'Chess' har været i gang med prøver på scenen på Det Ny Teater i en uges tid, men Xenia Lach-Nielsen, der spiller den ene hovedrolle som Florence, har først sluttet sig til dem for få dage siden. Hun er stadig ved at komme sig efter en omgang slem influenza, der får hende til at hoste med jævne mellemrum. Heldigvis er dagens prøve en teknisk prøve, der handler om at få lys, lyd og effekter på plads. At alle ved, hvem der står og går hvor og hvornår. Derfor kan hun sagtens synge partiet med nedsat kraft, ligesom der er mange afbræk, hvor et eller andet lige skal justeres, og hun kan få en pause.

Med tredive års erfaring på scenen har Xenia Lach-Nielsen lært, at skal hun passe på sin stemme, skal hun passe på sig selv. Også selv om det kræver, at hun melder fra til prøver eller ikke giver hundrede procent hele tiden.

"For syv år siden havde jeg nok bare kørt mig selv ud over kanten, men jeg har lært, at hvis jeg passer på mig selv, passer jeg også på forestillingen," siger hun, da vi fanger hende efter prøven.

"Det er selvfølgelig uheldigt for processen, men det er i sidste ende bedre givet ud, end hvis jeg stillede mig op til en prøve, og bare blev mere syg og dårlig – og min stemme blev påvirket af det. Det er jo ikke et instrument, man kan tage i sine hænder, spille på det, og måske have influenza samtidig. Stemmen er mit instrument, og den er inden i min krop, så hvis kroppen ikke fungerer, har jeg bare ikke noget instrument. Det er så sindssygt sårbart."

Stemmemæssig rejse

Det gør det ikke mindre udfordrende, at partiet som Florence er et af de mest krævende kvindepartier i en musical.

"Det kræver så meget i mange forskellige retninger. Det er både rock, pop og klassisk. Det er ekstremt højt og ekstremt dybt. Der er nogle meget høje pop-rockagtige toner, som ligger meget lyst og skal være meget kraftige. Jeg kan sagtens synge det hele på en mere stille og rolig og klassisk måde, men hvis det skal have power, skal jeg passe på og spare på stemmen lige nu."

Heldigvis kan hun trække på noget muskulær hukommelse fra sidste gang, hun sang partiet, selv om det er syv år siden. Det giver et lille forspring, der kan hjælpe, når hun nu er kommet lidt bagud af årsager, der ligger uden for hendes kontrol.

Men det har også været interessant for Xenia Lach-Nielsen at sammenligne sin stemme dengang og nu og konstatere, på hvilke måder den har forandret sig på de syv år, der er gået.

"Det har været en sjov stemmemæssig rejse. Nogle gange er jeg blevet overrasket og har tænkt 'okay, hvorfor synger jeg det her bedre end sidste gang? Og hvorfor synger jeg det her dårligere?'. Selvfølgelig er jeg blevet ældre, men siden jeg sang partiet sidst, er jeg også kommet i overgangsalderen, og det betyder ekstremt meget for en kvindelig sanger, fordi ens stemmelæber bliver stive og tørre. Det gør, at der skal en hel anden mængde kræfter og forberedelse til at klare det samme parti. På den måde kan jeg godt mærke, at der er gået syv år. Ikke fordi jeg ikke kan synge det, men fordi jeg skal arbejde mere for at opnå samme resultat."

Ingen grund til panik

På scenen skal Xenia Lach-Nielsen og Thomas Høj Falkenberg spille en øm scene. De befinder sig i et hotelværelse, kun møbleret med en stor gylden seng og et skakbord med to stole. Thomas er den afhoppede russiske skakspiller Anatoly, og Xenia Lach-Nielsen er hans elskerinde Florence – der samtidig er sekundant for hans rival, amerikanske Frederick. Spændingen er til at mærke, for måske er Anatolys kone Svetlana på vej fra Rusland. Og hvad så med kærligheden? Men selv store følelser bliver i dag kun markeret. Thomas Høj Falkenberg sparer også på stemmen og synger slet ikke, og et ømt kys i hinandens arme bliver til et lidt akavet luftkys, der får både de to solister og kollegerne i salen til at grine, fordi det ser så komisk ud midt i passionen. Men hellere lidt afstand end at flere bliver syge.

"Vi er jo nødt til at grine af det, selv om det hele er lidt kaotisk lige nu, fordi jeg er syg," siger Xenia Lach-Nielsen.

"Hvis vi først begynder at gå i panik, så går det helt galt. Og jeg er så rutineret, at jeg har været i mere spidsbelastede situationer end denne her."

Landet på scenen

Den ro, der ligger bag ordene, er noget nyt. Tidligere ville Xenia Lach-Nielsen gerne have styr på det hele og kunne godt blive overbekymret. Men hun har lært at slappe mere af, slippe perfektionismen og nyde at stå på en scene. Det skyldes alder og erfaring, men det hjælper også, at holdet har haft god tid til at dykke ned i teksten i prøvelokalet og få styr på de overordnede linjer og karakterernes udvikling.

"'Chess' har alle dage været en udfordring, fordi der er så mange skift, så meget manipulation og så mange agendaer, at man skal holde tungen lige i munden for overhovedet at kunne huske hvem, hvorfor og hvornår. Derfor har vi brugt ekstra meget tid på at løse alle de relationer. Det gør, at vi står stærkt i forhold til, hvor vi vil hen med materialet. Og så går det nok, hvis jeg står en meter forkert. For det vigtigste er at fortælle historien."

I det hele taget oplever Xenia Lach-Nielsen en større nydelse ved at stå på scenen, end da hun var yngre.

"Jeg har en kæmpe respekt for skuespillerfaget. Måske særligt fordi jeg ikke er uddannet skuespiller og kun er blevet bedre i kraft af at arbejde. Så jeg glædes over, at jeg nu går ind i skuespilarbejdet på en mere rolig og jordbunden og interesseret måde end tidligere. Jeg føler, at jeg er landet som skuespiller. At jeg tør kalde mig skuespiller – efter tredive år på scenen. Jeg kan mærke en kæmpestor interesse i at dykke ned i hver karakter og tage ejerskab og forsvare karakteren og forstå. Jeg nyder det, hvor jeg før var angst til døden over det og måske gemte mig lidt bag min sang. Men nu har jeg det faktisk omvendt. Selv om jeg er en meget ambitiøs sanger og elsker udfordringer, er det vigtigere for mig at fortælle en historie med min stemme end bare at gå efter at få det til at lyde godt. Og forhåbentlig fortæller jeg også en tydeligere historie, end jeg har gjort tidligere." ●

FORSTÅ DIN PENSION FRA A TIL Å

Det var noget af det mest diskuterede på årets generalforsamling, I kontakter ofte forbundet med spørgsmål, og I efterlyser råd i den lukkede facebookgruppe. Vi taler selvfølgelig om pensionsopsparingen. Men hvad skal du vide, og hvad skal du vælge? Det får du svar på her i Scenelivs overskuelige pensionsguide.

Af Kristine Høeg

Måske er du 22 år og tænker, at pension overhovedet ikke vedrører dig? Måske er du 46 år og aldrig rigtigt kommet i gang. Måske er du 63 år og aner ikke, hvad der venter dig, når du skal på pension? Uanset hvem du er, skal du læse denne guide. Bagefter har du helt sikkert fået svar på en del af de vigtigste spørgsmål om den vigtige pensionsopsparing – og vi håber, at dig, der endnu ikke sparer op, bliver motiveret og kommer i gang.

Hvorfor skal du få en pensionsopsparing?

Kort fortalt er størrelsen på din pensionsopsparing med til at bestemme, hvilket liv, du har mulighed for at leve, når du går på pension. Måske vil du gerne tage endnu en uddannelse, måske vil du gerne rejse eller ligefrem bosætte dig i udlandet? Måske håber du at blive ved med at arbejde på deltid? Alt det har betydning for, hvor mange penge, du får brug for – og den tid og de penge, du bruger på det nu, kommer bogstaveligt talt mange gange igen, når du bliver ældre.

Folkepensionen i sig selv giver nemlig kun begrænsede muligheder, og derfor er din pensionsopsparing med til at sikre, at det er dig, der bestemmer, hvornår du vil stoppe med at arbejde – og ikke din økonomi.

	Du må maks. indsætte (2025)	Skattefradrag?	Hvem er opsparingen god for?	Hvordan bliver opsparingen udbetalt?	Hvad betaler du i skat af udbetalingerne?	Vigtig viden
Aldersopsparing	9.400 kr. om året. Fra 7 år før folkepension: 61.000 kr. om året.	Nej	Alle – især dig, der ved, at du får brug for folkepensionen og de forskellige tillæg.	Det bestemmer du selv. Engangssum, løbende udbetaling i rater eller du kan hæve, når du vil. Hvis du hæver mere end 25.000 kr., er det gebyrfrit hos PFA.	0 %	Aldersopsparingen påvirker ikke din folkepensionsudbetaling.
Ratepension	65.500 kr. om året.	Ja	Alle – især dig, der ønsker et skattefradrag her og nu.	Faste rater fordelt over 10-35 år. Du bestemmer selv hvor længe, men når du først har sat udbetalingen i gang, kan du ikke forlænge perioden, kun forkorte.	Typisk omkring 38 %	Med en ratepension får du også et automatisk ligningsmæssigt fradrag på de første 84.000 kr. Det har størst værdi de sidste 15 år før pensionen.
Livsvarig pension	Ubegrænset, hvis det er arbejdsgiver, der sætter ind. 60.300 kr. hvis det er dig selv, der sætter ind.	Ja	Alle – især dig der har sat maks. ind på ratepensionen.	Faste rater resten af dit liv.	Typisk omkring 38 %	Når du går på pension, ser PFA på din alder og vurderer, hvor længe du kommer til at leve. Ud fra det fastsætter de din årlige livsvarige udbetaling.

PENSION

→ Hvad er en pensionsopsparing?

Kort sagt er det en opsparing, du (og eventuelt din arbejdsgiver) sætter penge ind på – det kan være en procentdel af din løn eller et fast beløb. Pengene står i for eksempel et pensionsselskab eller en bank, som investerer pengene, så du årligt får et afkast. Der er altså ikke tale om en fastsat rente, for når pengene bliver investeret i aktier og obligationer, er dit afkast afhængigt af udviklingen på verdensmarkedet. Hvor meget du oplever udsvingene afhænger af den risikoprofil, du har valgt til dine investeringer. Det kommer vi ind på senere.

→ De tre pensionstyper

Der findes tre forskellige opsparingstyper, og det kan være smart at have alle tre. Det giver dig langt større fleksibilitet og flere muligheder for at starte udbetaling, når du har brug for det. Sammen med en rådgiver kan du finde ud af, hvad der skal til, for at du får mest muligt ud af dine penge. Læs om de tre typer i skemaet herover.

→ Du bestemmer ofte selv, hvor du har din pensionsopsparing

Som du sikkert ved, har Dansk Skuespillerforbund et samarbejde med PFA – men det betyder ikke altid, at du behøver at have din pensionsopsparing hos dem. Hvis du er fastansat på overenskomst, kan det være, at din pensionsopsparingen skal stå i et bestemt selskab. Det vil din arbejdsgiver informere om. Men ellers bestemmer du selv, hvor du vil oprette din pensionsopsparing. Her er det vigtigt, at du husker at oplyse dine skiftende arbejdsgivere om din eksisterende opsparing, så de sætter penge ind på den. Ellers risikerer du, at de opretter en ny til dig, der også koster gebyr. Når alt det er sagt, så husk, at du som medlem af DSF får en masse fordele ved at vælge PFA. Dem kan du læse om senere i denne guide.

→ Hvornår skal du begynde at spare op?

Du behøver ikke at gå i gang i det minut, du er færdiguddannet, men husk: Jo tidligere du sparer op, desto længere tid har pengene til at vokse sig store. En fordel ved at begynde tidligt er desuden, at du vænner dig til at spare op. Mange gør også det, at de – hvis de for eksempel får en lønforhøjelse, filmexmidler eller en bonus – øger indbetalingen med noget af lønstigningen eller sætter de ekstra penge ind. Smart, ikke?

→ Så lidt kan du komme i gang med

Som freelancer/selvstændig uden overenskomst, kan du spare op med bare 12.000 kr. om året. Vil du have pensionsforsikringer med, skal du mindst indbetale 24.000 kr. årligt. Den gode nyhed? Du får skattefradrag, så hvis du fx indbetaler 1.000 kr. om måneden, svarer det reelt til kun 600 kr.

→ Hvor meget bør du spare op?

Som tommelfingerregel 15 % af din løn op, fordi det vil sikre, at du som pensionist har, hvad der svarer til 80 % af din nuværende nettoløn hver måned. Tjener du mindre end den gennemsnitlige lønmodtager, kan du nøjes med 12 % hver måned. Og har du fx friværdi, investeringer eller anden formue, kan du nøjes med endnu mindre. Det kan en rådgiver hjælpe dig med at regne på.

→ Det kan være penge værd at samle dine pensionsopsparinger

Nogle gange kan du være endt med at have flere pensionsopsparinger – typisk hvis du ikke har oplyst en ny arbejdsgiver oplysninger om din eksisterende opsparing, eller hvis du har været ansat i udlandet. Men for hver pensionsopsparing betaler du et

Hvem har den klogeste opsparingsstrategi?

Trilling 1: **Investerer 1.000 kr. månedligt i 45 år**, fra 25 år til 70 år

Trilling 2: **Investerer 2.500 kr. månedligt i 18 år**, fra 52 år til 70 år

Trilling 3: **Investerer 2.500 kr. månedligt i 18 år**, fra 25 år til 43 år

Når trillingerne bliver 70 år, har de sparet dette op:

Trilling 1: **1.544.000 kr.**

Trilling 2: **788.000 kr.**

Trilling 3: **2.412.000 kr.**

årligt gebyr, og det er penge ud ad vinduet. Sørg derfor for at få samlet dine opsparinger, hvor du kan. Et par ting at være obs på: Det er ikke altid muligt at samle opsparinger fra udlandet, og du kan have pensionsopsparinger med så gode vilkår, at det ikke kan betale sig at samle dem – det er noget, en rådgiver hjælper dig med at gennemgå.

Har du en pensionsopsparing, du har glemt?
Få overblik over alle dine pensioner ved at download din pensionsinfo på Pensionsinfo.dk

DERFOR SKAL DU HAVE DIN OPSPARING HOS PFA

→ 5 vigtige fordele ved at vælge PFA

Billigere pensionsforsikringer
Forsikringerne mod tab af erhvervsevne og ved kritisk sygdom er billigere, end hvis du skal købe dem som enkeltperson i et andet pensionsselskab eller en bank. Det er de, fordi PFA fordeler risikoen på alle DSF's medlemmer.

Forlænget indbetalingspause
I perioder med usikker eller ingen indkomst kan du holde indbetalingspause i op til 6 måneder, hvor dine pensionsforsikringer fortsætter uændret. Det er dobbelt så lang tid som normalt.

Sundhedsforsikring til dig, din partner og børnene
Du har adgang til PFA helbredssikring, der giver behandling hos for eksempel fysioterapeut, speciallæge og psykolog, online-lægevagt og meget andet. Forsikringen koster 100 kr. om måneden, og dine børn er også dækket. Din partner kan komme med for 1.320 kr. om året.

Lempeligere helbredserklæring
Når du som freelancer/selvstændig bliver medlem, skal du altid afgive en helbredserklæring – men når du er under DSF's gruppelivsordning hos PFA, er din erklæring mindre detaljeret end normalt.

Det kan du også glæde dig til:
+ Adgang til PFA's lejeboliger
+ Adgang til kurser og webinarer om for eksempel work-life-balance
+ PFA KundeKapital (overskudsdeling)
+ Al den gratis rådgivning du har brug for

→ Sådan forrenter PFA dine penge
Det er klart, at dit afkast afhænger af, hvilken risikoprofil du har valgt. PFA tilbyder tre forskellige – lav, middel og høj, afhængig af fordelingen mellem aktier og obligationer. Den dag du går på pension, kan forskellen mellem lav og høj risiko være så meget som en million kroner, så det er altså ikke en ligegyldig beslutning.

En typisk PFA-kunde med 15 år til pensionen, fik i årene 2018-2024 et afkast på hele 52,2 %. I 2025 har det, som du nok ved, indtil videre været en rutsjebanetur: Den 8. april havde en kunde med middelrisiko et afkast på minus 9,6 %, mens det i skrivende stund (september 2025) er steget til 4,5 %. Så man kan sige, at risikoen mere handler om udsving end om tab, for jo højere risiko, desto hurtigere tjener du pengene ind igen, når markedet vender.

PFA anbefaler, at du tager risikotesten på deres hjemmeside og desuden gennemgår den hvert 3.-5. år, fordi vores risikovillighed har det med at forandre sig i takt med, at vores livsvilkår forandrer sig.

→ Jo, PFA's rådgivere er sælgere, men …
Det er rigtigt, at PFA's rådgivere er 'sælgere', men det er ikke sådan, at de får bonus for at 'prakke' dig en masse på. De er her for at give dig god rådgivning og få øje på de gode muligheder for dig, så du får mest muligt ud af dine penge. Desuden er alle rådgivere underlagt de såkaldte 'god skik-regler', der er fastsat af Finanstilsynet, og som siger, at de kun må anbefale dig ting, der er til dit eget bedste.

PENSIONSFORSIKRINGER – ET SIKKERHEDSNET UNDER DIN LØN

Hvordan vil din økonomi se ud, hvis du får en hjernerystelse i morgen og ikke må arbejde de næste seks måneder? Pensionsforsikringer er et sikkerhedsnet under din løn i tilfælde af, at du mister evnen til at arbejde i kortere eller længere tid – eller hvis du bliver alvorligt syg.

Som skuespiller eller danser har du brug for din krop i dit arbejde, og derfor anbefaler vi fra forbundets side, at du sikrer 'din fysik' økonomisk. Det kan gøre en svær situation lidt lettere, fordi du undgår at skulle slås med for eksempel stress, hjernerystelse eller kræftdiagnose og økonomisk usikkerhed på samme tid. Der er tre typiske pensionsforsikringer:

+ Tab af erhvervsevne
Erhvervsevneforsikringen giver mulighed for, at du får en månedlig udbetaling, hvis du er ude af stand til at arbejde som før enten i kortere tid eller resten af livet. Det er ikke kun ved brækkede ben eller alvorlige sygdomme, du er beskyttet – også fx alvorlig stress eller langvarig hjernerystelse kan være dækket. Du bestemmer selv, hvor meget, du vil forsikres for – jo højere procent af din løn, desto mere betaler du. Du betaler skat af udbetalingerne.

+ Kritisk sygdom
Kritisk sygdom er en forsikring, der dækker, hvis du bliver ramt af en alvorlig og kritisk sygdom. Du bestemmer selv, hvor meget du vil forsikres for – jo højere beløb, desto mere betaler du for forsikringen. Beløbet bliver udbetalt som en skattefri engangsudbetaling. Det er også muligt at tegne en forsikring, der dækker dine børn under 24 år.

+ Livsforsikring
En livsforsikring er obligatorisk i forbindelse med en pensionsopsparing – det, der varierer er, hvor meget du er forsikret for. Har du forsørgerpligt eller en familie, som risikerer økonomisk tab, hvis du dør, er det en god ide at sørge for et større forsikringsbeløb. Men hvis du er single og ikke har forsørgerpligt, så kan du sandsynligvis nøjes med at være forsikret for minimumsbeløbet. Du kan også tilknytte en børnepension, som sikrer økonomisk støtte til dine børn, hvis du går bort.

"Det føles ikke længere så akut"

Helene Stauersbøl Eldov. Privatfoto

For 27-årige Helene Stauersbøl Eldov har pension længe været en stressfaktor. Men et møde med PFA gav hende overblik – og en følelse af ro til at tage tingene i det tempo, der passer til hendes livssituation.

Af Kirstine Q. Krefeld

For Helene Stauersbøl Eldov, 27 år, har pension længe stået på hendes mentale to-do-liste, men det har virket uoverskueligt.

"Jeg har i flere år vidst, at jeg burde starte en pensionsopsparing, men jeg har simpelthen ikke kunnet overskue det. Jeg er helt grøn, når det kommer til pension," fortæller hun.

Helene Stauersbøl Eldov har arbejdet i skuespillerfaget siden 2021. Hun bor i en lejelejlighed sammen med sin kæreste, der er musikproducer, og hun har en lille opsparing – men ingen investeringer, pensionsopsparing eller andre økonomiske ordninger.

En nødvendig og uvant samtale

For Helene Stauersbøl Eldov har det med pensionsopsparing på den ene side været noget, hun er blevet opfordret af andre til at overveje, men det har samtidig føltes som noget, der ikke var så vigtigt her og nu, fordi hun stadig er ung.

"Selv om du er ung, og pension kan virke abstrakt og som noget, der er meget langt væk, så kan det være vigtigt at begynde at overveje, hvordan du forestiller dig at leve som pensionist, fordi folkepensionen sjældent er tilstrækkelig alene. Og derfor kan det være relevant at se på, om der er plads til at spare lidt op undervejs," siger Bianca Wriedt, der er pensionsrådgiver i PFA.

"Pension, sygdom, død og den slags emner er jo ikke noget, vi normalt går og taler om. Det kan føles tungt at skulle sidde og tænke over: Hvad sker der egentlig, hvis jeg dør? Og hvad sker der, hvis jeg bliver syg? Det er jo tanker, de færreste har lyst til at beskæftige sig med. Og derfor bliver jeg nogle gange heller ikke folks bedste ven – for jeg er også hende, der stiller de ubehagelige, men nødvendige spørgsmål, de fleste måske helst vil undgå," siger rådgiveren.

Mange bække små …

For at anskueliggøre, hvor meget det kan nå at blive til over årene, selv med mindre, månedlige indbetalinger, demonstrerede Bianca Wriedt blandt andet PFA's pensionsberegner for Helene Stauersbøl Eldov.

"Det var godt at se mere konkret, hvad tingene egentlig koster, og hvilken betydning det kan få for min økonomi i hverdagen både nu og i fremtiden. Hvor meget skal jeg indbetale, og hvordan kan jeg få plads til det? Det blev mere overskueligt for mig," siger Helene Stauersbøl Eldov.

"Og selvfølgelig skal du heller ikke sætte dig så stramt i forhold til en pensionsopsparing, at du ikke føler, at du kan gøre noget som helst af det, du har lyst til i forhold til at leve sit liv i dag også – det handler om at finde en god balance," siger Bianca Wriedt.

"Jo før, du går i gang, desto bedre på grund af renters-rente effekten – men det er aldrig er for sent. Dog skal du være opmærksom på, at jo længere tid du venter, desto mere skal du i virkeligheden undvære," forklarer rådgiveren.

Forsikringer som sikkerhedsnet

En stor del af mødet handlede om forsikringer.

"Dine forsikringsbehov kan ændre sig over tid – når lønnen stiger, hvis du får børn, eller hvis din livssituation på anden måde ændrer sig. Om der er et behov for erhvervsevneforsikring og livsforsikring, kommer også an på, hvordan din økonomi ser ud. Er det en lille økonomi, er der ikke nødvendigvis brug for de to ting," forklarer Bianca Wriedt.

Helene fik præsenteret muligheden for, at hun og hendes kæreste kan tegne PFA Helbredssikring, der giver adgang til blandt andet psykolog, fysioterapeut og privathospital. Hun fik også en introduktion til forsikringer ved tab af erhvervsevne.

"Der er selvfølgelig meget, jeg kan pakke mig selv ind i forhold til forsikringer, men lige nu synes jeg, de mest er målrettet folk, der er ældre end mig," siger Helene Stauersbøl Eldov.

Ro i sindet

Selv om Helene Stauersbøl Eldov ikke har truffet nogen endelig beslutning endnu, gik hun fra mødet med en følelse af lettelse.

"Jeg havde måske forventet, at rådgiveren ville prøve at sælge mig en masse, ligesom forsikringsfolk, der maler skræmmebilleder. Men jeg blev positivt overrasket. Hun var meget tydelig og pædagogisk og tog udgangspunkt i, hvor jeg står i stedet for at tale generelt," siger hun.

For Helene var det især vigtigt at mærke, at hun kunne stille sine spørgsmål i ro og mag – og få konkrete svar.

"Jeg kan mærke, at jeg ikke behøver at handle på det lige nu. Jeg har fået en forståelse for, hvorfor pension er vigtigt, men jeg kan godt vente nogle år, uden at det føles akut. Det giver mig sindsro," fortæller hun.

→ Hvad var dine forventninger?
Jeg troede, rådgiveren ville sige, at jeg skulle have startet, da jeg var 19 år. Men nu har jeg fået ro i sjælen, og jeg føler godt, at jeg kan godt vente et par år med at gå i gang med en pensionsopsparing uden at stresse over det. Det føles ikke længere så akut.

→ Hvad overraskede dig?
At rådgiveren tog udgangspunkt i min situation og gav sig tid til at svare på mine spørgsmål. Jeg troede, hun ville prøve at sælge mig en masse, men jeg fik faktisk mere rådgivning end salgstaler.

→ Hvad fik du ud af det?
En følelse af ro. Jeg føler godt, at jeg kan godt vente lidt endnu, men nu ved jeg mere om, hvorfor pension er vigtigt, hvordan det fungerer, og hvordan jeg kan gribe det an.

→ Har du besluttet noget?
Ikke endnu. Jeg vil tage mig tid til at læse mere, og så ser jeg det som en fordel, at jeg ikke behøver at stresse over det allerede nu.

Minni Mertens. Foto: HEIN

For 36-årige Minni Mertens har pension og forsikringer længe virket som en jungle – men nu har hun fået mere konkret viden og et lille skub i retning af at komme i gang.

Af Kirstine Q. Krefeld

"Som skuespillere skal vi selv tage ansvar"

Sidste sommer købte Minni Mertens sin egen andelslejlighed, som hun havde sparet op til, og hun brugte hele sin opsparing på købet. Til gengæld er hendes pensionsopsparing endnu ret beskeden – og lige nu risikerer hun, at dele af den bliver ædt op af gebyrer, fordi hendes opsparinger ikke er samlet ét sted.

Minni Mertens dimitterede i 2017 og har arbejdet som freelancer inden for teater og film siden da. De seneste år har hun, ligesom så mange andre i faget, suppleret sin kunstneriske karriere med et deltidsjob uden for branchen.

"Jeg har pensionsordninger i både Norge, Sverige og Danmark, fordi jeg har arbejdet forskellige steder. Og de pensionsopsparinger, jeg har i Danmark, er næsten blevet spist op af gebyrer. Så jeg ved godt, at jeg burde tage fat på at få bygget noget mere op," siger hun.

"Det er en rigtig god ide at starte med at få et overblik over, hvad du måske har af pensionsopsparinger. Har du flere private pensionsopsparinger i Danmark, bør de samles, så du ikke betaler gebyrer for dem hver især. Dem, du har i Norge og den i Sverige kan desværre ikke lægges sammen med de danske," siger rådgiver i PFA Tina Møller Bachmann Nielsen.

Minimumsindbetaling og fleksible dækninger

"Selv om pensionstilværelsen for dig ligger langt ude i fremtiden, er det måske en meget god ide at vænne dig til at spare op til pension, så du også har noget at leve for, når du engang når dertil," siger Tina Møller Bachmann Nielsen.

Ifølge Tina Møller Bachmann Nielsen kræver en ordning med forsikringsdækninger en minimumsindbetaling på 2.000 kr. om måneden før skat. Ønsker du en ren opsparing uden forsikringer, lyder beløbet på 1.000 kr. om måneden.

"Du vil ikke kunne mærke det med de 2.000 kr. om måneden, fordi du kan trække indbetalingerne fra i skat, så reelt vil det være ca. 1.500 kr. om måneden, du skal undvære," siger rådgiveren.

"Ordningen kan tilpasses individuelt – og også her er det en god ide at få overblik over, hvad du eventuelt ellers har af forsikringer, og hvordan de dækker," siger hun.

Vær dækket, hvis du bliver ramt af stress

Forsikringsordningen består af en livsforsikring, dækning ved tab af erhvervsevne og dækning ved kritisk sygdom – som jo er noget, alle kan risikere at blive ramt af på et tidspunkt i livet." Forsikringen mod tab af erhvervsevne dækker, hvis du bliver syg og uarbejdsdygtig. Den gælder også ved fx stress, som er noget, vi helt generelt ser mere af. Derudover kan du tilkøbe PFA Helbredssikring, der giver adgang til hurtig behandling, specallæger og privathospital," fortæller Tina Møller Bachmann Nielsen.

Da Minni Mertens købte sin andelslejlighed, talte hun med sin bank om blandt andet forsikringer.

Tina Møller Bachmann Nielsen forklarer, at Minni Mertens ved at tegne dem i PFA får forsikringer, som kan være mere gunstige og også lidt billigere end ved at tegne dem i banken, fordi hun via Dansk Skuespillerforbund vil være en del af en gruppeordning hos PFA.

Sikkerhed – men også kritik

For Minni Mertens er det især en forsikringen mod tab af erhvervsevne, der giver mening.

"Som skuespiller har du ikke en automatisk forsikring, hvis du bliver syg, så det virker fornuftigt at have. Det har givet mig noget at tænke over," siger hun.

Til gengæld er hun mere kritisk over for helbredsforsikringer: "Jeg stoler på vores velfærdssystem. Hvis jeg bliver syg, må jeg stille mig i kø i sundhedsvæsenet som alle andre. Jeg synes, det er en farlig tendens, at vi skal forsikre os til alt muligt ved siden af – det skaber klasseskel. Som socialist har jeg svært ved tanken om at købe mig til en bedre behandling."

Ingen hurtige beslutninger

Minni Mertens har endnu ikke truffet en endelig beslutning, men hun føler sig bedre rustet til at tage stilling. Hun forventer at starte med selve opsparingen og sandsynligvis også en forsikring mod tab af erhvervsevne. Men hun vil være helt sikker på, at ordningen tager højde for de svingende indkomster, som mange skuespillere har.

"Jeg synes, det er rigtig godt, at forbundet tager fat i de her ting og gør os opmærksom på dem," siger hun.

→ Hvad var dine forventninger?
Jeg havde måske forventet lidt mere konkret information om min egen situation, men systemet hos PFA var nede, så det kunne ikke lade sig gøre, desværre. Men jeg fik gode svar på mine spørgsmål, og det blev mere overskueligt at forstå, hvordan det med pensionen fungerer i praksis.

→ Hvad overraskede dig?
Ikke så meget egentlig. Jeg var forberedt på, at hun også skulle sælge et produkt, men jeg oplevede samtidig, at hun var lydhør og konkret.

→ Hvad fik du ud af det?
Jeg fik et skub bagi i retning af at tage pensionen mere alvorligt. Jeg vil gerne have en grundlæggende sikkerhed i fremtiden – både med en pensionsopsparing og måske med en erhvervsevneforsikring. Det blev meget tydeligt for mig, at vi som freelancere i skuespilbranchen selv skal tage hele ansvaret. Vi er vores egne chefer, og der er ingen, der tvinger os til at indbetale til pension. Det ansvar skal vi selv tage – ellers ender vi bare med små beløb hist og pist.

→ Har du besluttet noget?
Ikke endnu, men jeg vil starte med opsparingen – og sandsynligvis en erhvervsevneforsikring.

“Jeg får åbenbart lidt mere, end jeg troede”

Morten Hauch-Fausbøll. Privatfoto

For 64-årige Morten Hauch-Fausbøll er den officielle pensionsalder i sigte, og han havde brug for et tydeligere overblik over sin økonomi og muligheder – og han fik et par positive overraskelser og gode råd med i købet efter et møde med PFA.

Af Kirstine Q. Krefeld

Morten Hauch-Fausbøll er 64 år, og selv om han kan gå på pension som 67-årig, vil han gerne fortsætte med at arbejde lidt efter pensionen. Men hvad må han, og er der andet, han skal være særligt opmærksom på i og med, at både han og hans kæreste har børn fra tidligere forhold?

“Jeg vil gerne have overblik over, om der er noget, jeg kan gøre anderledes eller skal være opmærksom på i forhold til min kommende pension,” siger han.

“Du kan sagtens arbejde ved siden af, at du får udbetalt pension. Før i tiden blev du modregnet i din folkepension, når du tjente penge ved siden af, men de regler er blevet ændret,” forklarer rådgiver hos PFA Tina Møller Bachmann Nielsen.

“Præcis hvor beløbene ligger for den enkelte kommer an på en række andre ting, så derfor er det altid en god ide at forhøre sig hos sit pensionsselskab og få et klart overblik,” siger hun.

Hvor risikovillig er du?

En anden ting, der er vigtig at være opmærksom på, når pensionsalderen nærmer sig, er den risikoprofil, du har. Tina Møller Bachmann Nielsen forklarer, at der er tre kategorier, som er udtryk for, hvordan din pensionsopsparing investeres: En lav risiko, en mellem og en høj risikoprofil.

“Når du nærmer dig pensionsalderen, kan det være en ide at justere den ned, så du er rimelig sikker på, hvor beløbet for din pensionsopsparing lander,” siger Tina Møller Bachmann Nielsen.

Udbetalinger før pensionen – og helbredssikring

Morten Hauch-Fausbøll har tidligere haft en rådgivningssamtale med PFA, hvor han har sin pensionsopsparing, om, hvordan hans økonomiske fremtid så ud – og en af de muligheder, han har benyttet sig af, er at få udbetalt noget af sin aldersopsparing, der kan udgøre en del af pensionsopsparingen, tre år før den officielle pensionsalder.

Skavanker kan ramme i alle aldre, og som en del af rådgivningen gennemgik Tina Møller Bachmann Nielsen også muligheden for at oprette en helbredssikring, det der i daglig tale kaldes en sundhedsforsikring, via Dansk Skuespillerforbund. Forsikringen koster 100 kroner om måneden, og den dækker alt fra kiropraktor og fysioterapeut til psykolog, mulighed for behandling på privathospital med mere. Fordi Morten Hauch-Fausbøll nærmer sig den officielle pensionsalder, vil en forsikring mod tab af erhvervsevne som du også kan tegne, være mindre relevant.

Tag højde for de efterladte

Morten Hauch-Fausbøll har en kæreste, og de to bor lige nu i hver deres andelslejlighed, men de vil gerne flytte sammen på et tidspunkt. Morten har to børn fra tidligere, og hans kæreste har et barn fra før.

“Og derfor er det vigtigt også at få juridisk rådgivning, når I taler om fremtiden,” siger Tina Møller Bachmann Nielsen.

I forhold til en pensionsopsparing er det vigtigt at tage stilling til, hvem der eventuelt skal arve resten af den – det er det, vi taler om som begunstigelse på pensionsordningerne.

Her blev Morten Hauch-Fausbøll gjort opmærksom på, at når han har boet sammen med sin kæreste i to år, vil partneren automatisk blive registreret som begunstiget på den ene af hans policer, da den følger reglen om ‘nærmeste pårørende’.

“Så også dét er vigtigt at være opmærksom på, hvis du har børn fra et tidligere forhold,” siger Tina Møller Bachmann Nielsen.

Morten Hauch-Fausbøll og hans kæreste har talt om, hvad der skal ske med hans sommerhus, når han dør, og Tina Møller Bachmann Nielsen råder ham derfor til at få oprettet et testamente for at få det helt på plads.

“Der er også hjælp at hente hos PFA, fordi du som kunde kan få rabat hos Legal Desk, hvor det er nemt at oprette juridiske dokumenter som for eksempel testamente eller fremtidsfuldmagt,” siger Tina Møller Bachmann Nielsen.

→ Hvad var dine forventninger?

Jeg tænkte, at det handlede om at få styr på, hvad jeg egentlig har – og det viste sig, at jeg åbenbart får lidt mere, end jeg troede, hvilket er rart. Jeg ville gerne vide, om der var noget, jeg kunne gøre anderledes, og det var der egentlig ikke – udover muligheden for at investere lidt via Nordnet.

→ Hvad overraskede dig?

Mest af alt, at det faktisk bliver lidt flere penge om måneden, end jeg havde regnet med. Og at jeg selv skal søge om at få folkepensionen et halvt år før – og kontakte PFA en måned før. Det var jeg ikke klar over. Det overraskede mig positivt, at de virker til at være på min side. Det er jo en forretning, så selvfølgelig skal de også tjene penge, men rådgiveren gav indtryk af, at de faktisk er der for mig. Hun sagde flere gange, at jeg laver aftaler med dem, og at de ser på, hvad der kan betale sig bedst for mig.

→ Hvad fik du ud af det?

Jeg synes godt, jeg forstod det, rådgiveren forklarede. Hun kom også med anbefalinger i forhold til børnene og til forskellen på at være gift eller ikke gift. Jeg tænker, at jeg måske også kunne have fået svarene ved at ringe til dem og høre, hvordan jeg skulle forholde mig. Så det kan jeg jo gøre.

→ Har du besluttet noget?

Nej, ikke endnu. Jeg er godt klar over, at vi skal være opmærksom på nogle ting, når vi har ikke-fælles børn, og vi bor jo heller ikke sammen endnu. Men når det forhåbentlig sker, så ved vi, at vi skal have lavet en juridisk aftale. Jeg kan også overveje det med en helbredsforsikring – den kunne jeg godt finde på at starte op. Jeg bliver jo ikke yngre, og jeg kan da allerede mærke lidt til ryggen.

9 gyldne råd fra rådgiveren

1. Hvordan vil du leve, når du bliver ældre?
Overvej, hvordan du forestiller dig at leve som pensionist. Folkepensionen sjældent er tilstrækkelig alene, og måske er der nogle ting, du drømmer om (også) at kunne gøre senere i livet. Se på, om der er plads til at spare lidt op undervejs, også selv om pengene måske er små.

2. Få overblik over dit forsikringsbehov
Se på, hvilke forsikringer, du har behov for. Om du har brug for en forsikring ved tab af erhvervsevne og kritisk sygdom kommer blandt andet an på, hvordan din økonomi ser ud. Er det en lille økonomi, er der ikke nødvendigvis brug for de to typer forsikringer.

3. Jo før, desto bedre
Det er i princippet aldrig for sent at spare op til pension, men jo før, du går i gang, desto bedre pga. renters-rente-effekten. Jo længere tid du venter med at gå i gang med opsparingen, desto større beløb skal du i undvære senere for at få en lige så stor opsparing.

4. Pension er langsigtet
Historien viser, at det godt kan betale sig at placere din opsparing i aktier og obligationer hos fx et pensionsselskab, selv om det i perioder kan gå ned. De tab, der måtte komme undervejs, bliver opvejet, når du kigger på det over en længere tidsperiode.

5. Vær ordentligt dækket, hvis/når livet rammer
For nogle kan det være en god ide at tegne en erhvervsevne. Den dækker, hvis du bliver syg og uarbejdsdygtig, og hvis du for eksempel bliver ramt af stress. PFA Helbredssikring giver adgang til hurtig behandling, speciallæger og privathospital, så du kan komme hurtigere på benene igen.

6. Du kan trække pensionsopsparing fra i skat
Vælger du en pensionsopsparing med forsikringsdækninger, er der en minimumsindbetaling på 2.000 kr. om måneden før skat. Ønsker du en ren opsparing uden forsikringer, lyder beløbet på 1.000 kr. om måneden. Du vil ikke kunne mærke det med det fulde beløb om måneden, fordi du kan trække indbetalingerne fra i skat.

7. Husk: Du må godt arbejde, når du er pensioneret
Før i tiden blev du modregnet i folkepensionen, når du tjente penge ved siden af, men i dag kan du sagtens arbejde ved siden af, at du får udbetalt pension. Præcis hvor beløbsgrænserne ligger for dig, kommer an på en række andre ting, så forhør dig hos dit pensionsselskab.

8. Få udbetalt aldersopsparing, før du går på pension
Vær opmærksom på, at det er muligt at få udbetalt noget af din aldersopsparing, der kan udgøre en del af pensionsopsparingen, tre år før den officielle pensionsalder.

9. Få juridisk rådgivning hvis du har børn fra tidligere og en ny partner
I forhold til en pensionsopsparing er det vigtigt at tage stilling til, hvem der eventuelt skal arve resten af den – og hvad du ellers måtte have. Reglerne for, hvem der bliver begunstiget, kan være forskellige, så tjek med dit pensionsselskab – og få juridisk rådgivning til, hvordan arven skal fordeles. Som DSF'er i PFA kan du få rabat på juridisk rådgivning.

PEDER HOLM MØDER PFA:

"PENSION ER OGSÅ JERES EGET ANSVAR"

Bestyrelsesmedlem Peder Holm havde både kritiske spørgsmål og ønskeliste med, da han mødtes med PFA's organisationsdirektør, Søren Palfelt. Målet var en god snak om, hvordan vi får flere DSF'ere til at spare op til pensionen, hvorfor PFA investerede i TDC og stadig har aktier i den fossile industri, og hvad fremtidens samarbejde mellem DSF og PFA byder på.

Af Kristine Høeg

Peder Holm: "Der er 300.000 danskere, der slet ikke har sparet op til pension. Det gælder også medlemmer af Dansk Skuespillerforbund, mens andre medlemmer kun har sparet ganske lidt op. Hvordan får vi flere til at spare op?"
Søren Palfelt: "Det er rigtigt, overordnet set, at gennemsnittet af skuespillerne ikke har en særlig stor pensionsordning, når vi sammenligner med andre erhvervsgrupper. Og når så mange ikke sparer op – eller ikke sparer nok op – så er det et problem. Både individuelt, fordi jo tidligere du sparer op, desto mere får du ud af 'sneboldeffekten', og et for samfundet, fordi det er noget, der skaber et pres på den offentlige økonomi. For hvis du ikke har sparet op til alderdommen, får det offentlige en vedvarende stor rolle."

PH: "Jeg drømmer om, at vi i Danmark kan indføre en obligatorisk arbejdsgiverbetalt pensionsopsparing – er det noget, som PFA kan se en ide i og vil kæmpe for sammen med DSF?"
SP: "Spørgsmålet om, hvorvidt staten politisk skal gå ind i, om danskerne sparer op til pension eller ej, det holder vi os ude af. Vores grundholdning er, at vi i Danmark har et af verdens bedste pensionssystemer, hvor det er arbejdsmarkedets parter, der styrer udviklingen – selvfølgelig i tæt dialog med politikerne. Den model hylder vi, og vores rolle er at understøtte den. Til gengæld kunne vi hos PFA godt drømme om, at alle overenskomster indeholdt obligatorisk pensionsopsparing – et ansvar der blandt andet ligger hos fagforeningerne. Men så længe pensionsopsparingen ikke er en del af overenskomsten, skal vi selvfølgelig være fælles om at fortælle medlemmerne, at det er deres eget ansvar at får sparet op – og fortælle om de muligheder, de har."

"Den helt store udfordring er dog at få overbevist de unge mennesker om at gå i gang tidligt, for det er de tidlige indbetalinger, der har en enorm effekt i forhold til den opsparing, der vil stå og vente på, at de går på pension."

PH: "Når de unge har den skepsis over for pension, hvad gør I så for at komme i kontakt med dem?"
SP: "Vi har for eksempel etableret et ungeråd i PFA. Her er der 10-12 medlemmer mellem 18 og 30 år, som skal komme med input til, hvordan PFA's rådgivning og værditilbud til unge kan blive endnu bedre. Derudover ved vi, hvor vigtig en kommunikationskanal smartphonen er, og derfor har vi udviklet nogle helt nye værktøjer, der gør det endnu nemmere at have et overblik over pensionsopsparingen."

Er rådgivere ikke bare sælgere?
PH: "Det er de færreste af vores medlemmer, der kun har én arbejdsgiver – har PFA erfaring med andre grupper, der arbejder som vi gør?"
SP: "Ja, vi har flere grupper, der arbejder uden fast indtægt – som for eksempel journalister og tv- og filmarbejdere. Og vi ser også løsere ansættelser på andre områder, for det er en trend i arbejdsmarkedet. Derfor har vi også arbejdet på at gøre det langt mere enkelt for jer uden en fast arbejdsgiver eller overenskomst at komme i gang med en pensionsopsparing. Det er blevet nemmere at komme ind i en ordning, og vi har større muligheder for frivillige indbetalinger. Mange kender dog ikke til de rettigheder og muligheder, de har for at tilpasse pensionsordningen deres personlige vilkår, og derfor er det vigtigste, at de tager en snak med en af vores rådgivere."

Skuespiller og bestyrelsesmedlem Peder Holm og Søren Palfelt, PFA's organisationsdirektør. Foto: Kristine Høeg

PH: "Nu vi er ved jeres rådgivere – er de ikke bare sælgere?"
SP: "Det mener jeg bestemt ikke. Det er ikke sådan, at de får bonus alt efter, hvor mange pensionsopsparinger, de opretter. Rådgivernes opgave er at skabe overblik over rammerne og muligheder, uanset hvor du er i dit liv – de er trænet i at tage udgangspunkt i dine individuelle vilkår. Og vi ved, at udfordringen ofte er, at folk simpelthen ikke har overblik – og det kan gøre det uoverskueligt." "Som udgangspunkt er PFA slet ikke skabt med afsæt i at tjene penge til nogen; grundtanken er, at alt det, vi tjener, går tilbage til kunderne. Vi er skabt af arbejdsmarkedets parter, og grundideen med PFA var at skabe et sted, hvor lønmodtagerne kunne have deres penge stående, selv om de flytter rundt mellem arbejdsgivere – og sådan er det stadig."

PH: "Det er ingen hemmelighed, at der er mange DSF'ere, der er kritisk over for PFA i kølvandet på YouSee-sagen. Nu har I solgt aktierne i TDC – men hvorfor investerede I overhovedet i dem, og hvorfor valgte I så at sælge i stedet for at blive og kæmpe for vores interesser?"
SP: "I sin tid investerede vi i TDC sammen med PKA og ATP – simpelthen fordi vi så en mulighed for at generere et godt afkast til vores medlemmer. Så man kan sige, at vi gik ind i det, da det var det rigtige, og ud af det med samme formål – nemlig at sikre det bedst mulige afkast til medlemmerne."

"Da vi blev opmærksom på sagen, stillede vi spørgsmål til YouSee og havde en dialog med selskabet, hvor vi forholdt dem kritikken. Men vi ejede 16 % af aktierne i TDC, og det giver begrænsede muligheder. Australierne ejede 51 % af aktierne og sad derfor på majoriteten."

Investeringer i krydsild
PH: "Jeg vil gerne spørge ind til jeres investering i TotalEnergies. PFA blev oprindeligt stiftet som et selskab med et almennyttigt formål, men hvordan er det almennyttigt at investere i fossile brændstoffer?"
SP: "Det er klart, at selv om vores formål er at skabe afkast, så skal det ikke ske for enhver pris, og TotalEnergies er også den eneste investering i olie og gas, PFA har tilbage. Vi har investeret i TotalEnergies fordi de er det olieselskab som har de mest ambitiøse grønne planer. De investerer mange milliarder hvert år i at omstille deres forretning fra fossil til vedvarende energi. Når vi ser på virksomheden, er det ikke alt, vi er lykkelige for, men vi tror på, at vi kan præge dem i den rigtige retning. Men det er klart, at det er en balancegang."

PH: "Hvad får jer til at tro, at i kan påvirke autoritære regimer, så den planlagte olierørledning gennem Afrika bliver anlagt uden store konsekvenser for den lokale befolkning og natur?"
SP: "I forhold til olierørledningen gennem Østafrika, som har stor opmærksomhed lige nu, er der en tredjepartsundersøgelse i gang. Det glæder vi os over, og når konklusionerne er klar, må vi tage stilling til dem. Vi har løbende rejst direkte kritik af projektet over for selskabet, blandt andet på generalforsamlingen, og vi har sendt kritik videre fra NGO'ere og afkrævet et svar fra selskabet."

PH: "Når det gælder investeringerne, ved jeg, at I har jeres Klima Plus, som vi kan vælge til. Hvorfor gør I det til den enkeltes ansvar at tænke på klimaet frem for at have Klima Plus som standard?"
SP: "Vi må jo erkende, at folk er forskellige. De fleste vil gerne have en blandet portefølje, og så er der kunder, der hellere ser, at vi sælger fx TotalEnergies fra, og de vælger Klima Plus. Det er ikke vores rolle at sige, hvad man må og ikke må, og der vil altid være forskellige holdninger til, hvor man forandrer mest."

PH: "Hvor ser I samarbejdet med DSF for fremtiden – hvad er vigtigt at fokusere på i forhold til vores medlemmer?"
SP: "Vi vil rigtig gerne have fokus på, at PFA ikke kun er noget, der handler om pensionslivet – vi er i også relevant i arbejdslivet. Uanset alder. Forbundet har allerede nu stort fokus på et bedre arbejdsmiljø, for trivsel og god balance er vigtigt, for ellers kan folk få det skidt og trække sig. Samtidig ved vi, at familien betyder meget – du er jo også dine børn, og hvis de har en udfordring, tager du det med på arbejde."

"De unge er en særlig opgave, og det samme gælder de ældre. Lige nu er der mange unge mennesker, der mistrives, og vi oplever rekordstort pres på forsikringerne i PFA. Samtidig er der mange ældre, der taler om senkarriere og gerne vil have bedre muligheder for at trappe ud af arbejdslivet. Her er det vigtigt, at jeres medlemmer ikke står alene – hverken hvis de bliver syge eller skal træffe vigtige beslutninger om de sidste år af arbejdslivet. Det har vi musklerne til at hjælpe med." ●

Foto: Jan Schut

IDIOTERNE

Et godt bud på en datering af dansk films moderne guldalder er maj 1998, hvor Thomas Vinterbergs 'Festen' og Lars von Triers 'Idioterne' satte dagsordenen på filmfestivalen i Cannes. Dogmefilmene fik på få dage verden til at se vores vej, politikerne bevilgede flere penge til filmproduktion, og danskerne fik lyst til at se filmene. Guldalderen var dermed for alvor i gang. Om sin arbejdsmetode i marken sagde Lars von Trier i bogen 'Cut – historien om dansk films ny guldalder fortalt af dem der skabte den' (2008):

"Jeg ret god til at redde krisesituationer ved at tænke scener om. Selvfølgelig har du som auteur dine ideer på forhånd, men det er ødelæggende at hænge for meget fast i dem. Du kan lige så godt undersøge, om ikke den nye situation er en gave. For det er skønt, når der kommer uventet liv ind i filmen. Lad os antage, at scenen skulle være lavet på en gade, men det kan den så ikke af en eller anden grund. Jamen, så kan den måske laves i en kælder i stedet for. Da vi lavede 'Idioterne' stod vi i en lærkeskov og gjorde klar til en scene, da vi pludselig hørte en helt fantastisk vind oppe mellem trækronerne. Vi skulle lave lyd og billede samtidig, da det var en dogmefilm, så vi hejste lynhurtigt en mikrofon op i trækronerne. Sådan er det helt udpræget med dogmekonceptet, hvor det er meningen, du skal bruge omgivelserne. Når man ser en film og skal analysere den, så er man tilbøjelig til at tro, at alt er i mesterens hånd. Det er det slet ikke." I samme bog konkluderede Jens Albinus, der spillede hovedrollen som Stoffer:

"Jeg genså for nylig 'Idioterne', og der er stadig stor energi i filmen, og den har en speciel status for mig, fordi hele forløbet var så intenst … Både i filmen og hos os, der lavede den, så vi konsekvenserne af, hvad det betyder at blive tvunget til at arbejde uden vores normale redskaber og udfolde vores faglige dygtighed ved at skyde fra hoften. Ideen har et indlysende potentiale til at få noget sandt frem." ●

"VI VIL IKKE HØRE, AT DER ER NOGET, SOM IKKE KAN LADE SIG GØRE"

Af Maria Aarup-Sørensen

Nollywood, Nigerias filmindustri, buldrer frem. Den producerer cirka 2.500 film om året. Målt på volumen gør det Nollywood til verdens næststørste filmindustri – kun overgået af indiske Bollywood. Det er et resultat af pionerånd, passion og en insisteren på at lykkes på trods af udfordringer. Dem er der nemlig nok af. Sceneliv er rejst til Nigeria for at møde nogle af aktørerne i Nollywood og få et indblik i livet som skuespiller i Afrikas mest folkerige land.

"Hvilken Nollywoodfilm er den seneste, du har du set?"

Beskeden tikker ind på beskedtjenesten WhatsApp og er fra Judith Audu. Hun er skuespiller, instruktør og producent i Nollywood. Egentlig skulle vi bare aftale tidspunkt for vores interview, men Judith Audu har andre planer. Hun har byttet om på rollerne, taget kasketten som interviewer på og styrer nu slagets gang.

En ny besked tikker ind. I den er der en liste med 21 forskellige titler på Nollywoodfilm. Titler som 'Lionheart', 'Living in Bondage' og 'Adire'.

"De her film ligger på Netflix. Hvilke film fra listen har du set?" spørger Judith Audu.

Tonen er venlig, men direkte. Udfordrende. To the point.

Judith Audu er vant til at tage sagen i egen hånd. Hun er vant til at være hurtig på aftrækkeren og få ting til at ske. Vant til at gå ind og ud af rollerne som skuespiller, instruktør og producent. Det er, ifølge hende, en nødvendighed for at klare sig i Nollywood.

Kulturel opblomstring i Nigeria

Judith Audu er ikke den eneste, der arbejder hårdt for det, hun brænder for. Kunsten og kulturen blomstrer i Nigeria. Nigeriansk tøjdesign bliver vist på catwalks verden rundt, og musikgenren 'afrobeat' topper hitlisterne, mens Nollywood lyser som et fyrtårn for de kreative økonomier. Det er den største kreative industri i Nigeria. Nollywood beskæftiger omkring 300.000 mennesker.

En stor del af Nollywoods succes skyldes, at filmene er i øjenhøjde med nigerianerne. Historierne afspejler deres kultur, historie, samfund, dagligdag og ikke mindst deres humor. Indholdsmæssigt spænder produktionerne bredt fra romantiske komedier til højspændte dramaer om korruption og klasseskel. Mange Nollywoodfilm har derudover religiøse tematikker, både kristne, muslimske og fra oprindelige religioner, som alle er en del af det nigerianske samfund. Det gør filmene populære – ikke kun i Nigeria, men i store dele af Afrika og den nigerianske diaspora.

For få årtier siden var Nollywood-film hovedsageligt lavbudgetfilm, der blev distribueret til tv-stuer i lokale hjem på VHS-bånd. De blev ofte delt blandt seerne som piratkopier.

Men den teknologiske udvikling har givet nye muligheder i Nollywood. Det er lettere at skabe en højere produktionsværdi, fordi udstyret er blevet bedre og billigere. Og så har streamingtjenester som Netflix og Prime samt YouTube givet nye muligheder for at komme ud til et bredere publikum. Det fortæller Shaibu Husseini. Han er journalist og har derudover en ph.d. i filmvidenskab fra Lagos Universitet.

Lekki Phase 1

Judith Audu viser vej ind i en treetagers villa i det mondæne kvarter Lekki Phase 1 i millionbyen Lagos. Udover at være Afrikas største by med sine anslåede 17 millioner indbyggere er Lagos også Nigerias uofficielle kulturelle hovedstad. Her bliver en stor del af Nollywood-filmene bliver skabt.

I Lekki Phase 1 er det svært at se, at godt en tredjedel af Nigerias befolkning ifølge Verdensbanken lever i ekstrem fattigdom, hvilket vil sige for under tre dollars om dagen.

Husene er store. Bilerne, der passerer på gaden, er glinsende firehjulstrækkere. Her emmer af velstand.

Det er Judith Audus kollega, skuespilleren Omowunmi Dada, der bor i villaen. Judith Audu har foreslået, at vi kan mødes her og spare tid ved at lægge to interviews det samme sted. Effektivt og hjælpsomt.

Judith Audu.
Foto: Mayowa Alabede

Omowunmi Dadas stue er stilrent indrettet med møbler i lyse farver og bløde materialer. På en reol står en samling statuetter som bevis for forskellige skuespilpriser, som hun har vundet. I loftet hænger et fastmonteret 'selfie-ringlight'. Så er der altid godt lys, når hun skal lave indhold til sine 806.000 instagramfølgere.

Nogle gange må man arbejde 36 timer i træk

Omowunmi Dada smiler og byder velkommen. Hun fortæller, at hendes kærlighed til Nollywood allerede opstod, da hun var barn. Dengang var filmene familiens samlingspunkt.

"Da jeg voksede op, havde vi et fællesskab om at se Nollywood-film. Det var underholdning for hele familien. Hver søndag, efter vi havde været i kirke, satte vi os sammen og så film."

Omowunmi Dada har arbejdet hårdt for at opnå sin status som prisvindende skuespiller med hundredetusindevis af følgere, der venter på hendes næste instagramopslag.

"Når du er på et filmset, skal du være fremragende til det, du laver. Ellers er der en, to eller tre andre skuespillere, der kan gøre det lige så godt, som du kan. Så du skal give dig selv hundrede procent. Hele tiden."

"Jeg har engang arbejdet 36 timer i træk, fordi vi skulle have afsluttet nogle optagelser."

Sådan husker Omowunmi Dada en af de længste optagelser, hun har været på.

"Mange produktioner har en regel om, at man maksimalt arbejder 12 timer ad gangen. Men nogle gange er der undtagelser," fortæller hun.

Hun har forståelse for, at det er et vilkår for at få budgetterne til at hænge sammen.

"Tid er penge," tilføjer hun.

Film for lånte penge

Judith Audu fortæller, at det kan være svært at skaffe finansiering til sine film

Omowunmi Dada. Foto: Maria Aarup-Sørensen

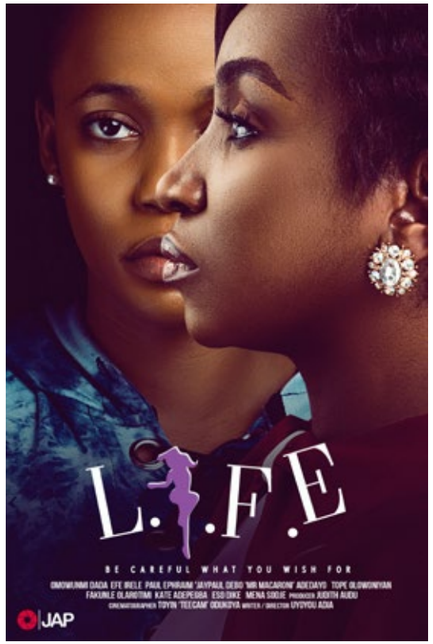

Plakat fra filmen L.I.F.E med Omowunmi Dada

i Nollywood. Man satser ofte sin egen opsparing på at kunne skabe sin første film og håber, den tjener penge nok til, at der er mulighed for at skabe den næste. Omowunmi Dada fortæller, at risikovilligheden er et eksempel på den særlige iværksætterånd, der ifølge hende gennemsyrer Nollywood:

"Vi vil ikke høre, at der er noget, som ikke kan lade sig gøre. Vi finder en vej. Hvis du fejler, så prøv igen. Sig til dig selv: 'Okay, det virker ikke, hvad kan virke?'. Selv hvis det kræver, at du må låne penge fra familiemedlemmer," siger hun.

På et filmsæt tæt på Omowunmi Dadas villa er Deyemi Okanlawon på optagelse. Han er en travl mand, der ligesom Judith Audu bærer flere faglige kasketter. På IMDb er han krediteret for at have medvirket i hele 158 produktioner som skuespiller, og han har produceret 10 film. Derudover har han også en karriere som kemiingeniør i bagagen. Men hans passion for skuespil vandt over den sikre karrierevej, fortæller han. For ham er det ren matematik, at man i Nollywood må skrue på alle de knapper, man kan skrue på for at gøre en film så billig som mulig. Udover finansiering peger han på distribution som en stor udfordring:

"Vi har ikke har adgang til ordentlig distribution. Hvis du ikke har adgang til ordentlig distribution, må du skære ned på dit budget. Du går ikke i gang med at optage en millionfilm, når der ikke er noget marked til at tjene din investering ind på," fortæller Deyemi Okanlawon.

Helt konkret er distributionsudfordringen, at der er meget få biografer i Nigeria. Ifølge 'Nigerian box office year book 2024' var der ved udgangen af 2024 333 biograflærreder i hele Nigeria. Til cirka 233 millioner nigerianere.

"Nu er alle content creators"

Hvis en film ikke klarer cuttet til biograflærredet, er der mulighed for at få sin film udgivet på abonnementstjenester som Netflix og Prime. Hvis filmen heller ikke klarer cuttet der, er det tid til at tænke kreativt. Og det gør Nollywood-folkene. Mange har vendt blikket mod de sociale medier – YouTube, TikTok og Instagram.

Spillefilmene bliver lagt på YouTube, mens især vækstlaget i Nollywood laver såkaldte 'skits'. Det er meget korte film, ofte humoristiske, der bliver lagt på især TikTok og Instagram.

De bliver brugt til promovering, og for nogle er de også blevet en indtjeningskilde i sig selv. Forretningsmodellen er, at de sociale medier monitorerer kunstnerens kanal, og så bliver betalingen udregnet efter relevans, antal visninger og antal annoncer forklarer Shaibu Husseini:

"Tidligere lavede folk ikke film til YouTube. Men i dag gør alle. Nu er alle content creators," siger han.

"Vi laver spillefilm på fire dage"

For en dansker, der er vant til at have en fagforening i ryggen, kan det undre, hvem der sørger for at beskytte skuespillernes arbejdsforhold.

Moses Babatope er CEO hos produktionsfirmaet The Nile Media Entertainment Group og dermed en af dem, der har ansvaret for, hvilke regler der er på et filmset:

"Jeg kan virkelig godt lide velfærdstankegangen, og det er værdier, vi skal bringe ind i Nollywood. Men det er vigtigt at understrege: Nollywood er en uafhængig industri. Den består af individuelle produktionsselskaber, der alle prøver på at overleve. Vi laver film, spillefilm, på fire dage. I 2025 sker det stadig."

Moses Babatope mener i stedet, at den nigerianske regering bør hjælpe filmbranchen mere:

"De fleste kreative sektorer rundt om i verden har en form for statsstøtte. Mens nogle måske har direkte finansieringsbidrag, har andre gunstige miljøer. Nollywood har udviklet sig af sig selv på trods af udfordringerne."

Mulighed for mere regeringsstøtte

Halima Oyelade er leder af Den nigerianske filmsammenslutnings afdeling i hovedstaden Abuja. Den ligger i Ministeriet for kunst, kultur, turisme og kreativ økonomi for Nigeria. Om regeringens ansvar for at støtte svarer hun:

Deyemi Okanlawon. Foto: Gbenga Akindele-Nelly

PEJLEMÆRKER I NOLLYWOODS HISTORIE

1960: Nigeria opnår selvstændighed efter at have været koloniseret af Storbritanien. Det giver øget fokus på nigeriansk produceret film og tv.

1992: Filmen 'Living in Bondage', instrureret af Chris Obi Rapu, bliver en kæmpe hit og skaber et produktionsboom i Nollywood.

2002: Nigeriansk film bliver for første gang omtalt som 'Nollywood' af The New York Times-journalisten Norimitsu Onishi. Navnet har hængt ved lige siden.

2009: Nollywood overhaler, ifølge UNESCO Statistics, Hollywood som verdens næststørste filmindustri målt på volumen.

2016: Den første Nollywoodfilm bliver vist på Netflix.

2018: Netflix lancerer den første Netflix Original-film, 'Lionheart'. Genevieve Nnaji spiller både hovedrollen og instruerer.

2025: Filmen 'My Father's Shadow', instrueret af Akinola Davies Jr., bliver vist på filmfestivalen i Cannes som den første Nollywood-film nogensinde.

"Regeringen har ikke selv tilstrækkelig finansiering. Som et udviklingsland må vi også prioritere uddannelse, sundhedspleje og den slags ting."

Men måske er der håb om mere hjælp til Nollywood fra regeringen. Halima Oyelade fortsætter:

"Nogle oplever, at de ikke får så meget støtte, som de burde. Men det er ved at ændre sig. Der er blevet godkendt det, vi kalder 'De kreative økonomiers udviklingsfond'. Det er en fond, der er blevet oprettet af Ministeriet for kunst, kultur, turisme og kreativ økonomi for at give filmskabere og andre kreative adgang til finansiering."

Til trods for udfordringerne ser Judith Audu på sit arbejde i Nollywood med glæde og stolthed:

"Det er hårdt, men du bliver stærk. Og en af glæderne for mig er at arbejde på et projekt, der ser næsten umuligt ud, og så se det komme i mål," fortæller hun.

"Når du ser vores film, så hav i baghovedet, at de er lavet med passion og uden adgang til mange ting. Og alligevel gør de det så godt, at de konkurrerer internationalt. Forestil dig, hvor godt det ville være, hvis vi fik adgang til finansiering og ordentlig kapacitetsopbygning." ●

JUDITH AUDUS ANBEFALINGER:

Fem film og to tv-serier, du kan starte med

Film

The Wedding Party
2016, Instrueret af Kemi Adetiba
Romantisk komedie om et overdådigt nigeriansk bryllup, kulturelle sammenstød og familiekonflikter. Filmen er elsket for de flotte og festlige scener fra brylluppet.

The Black Book
2023, instrueret af Editi Effiong
Actionthriller om korruption og politivold i Nigeria. En tidligere elitesoldat og lejemorder forsøger at hævne en korrupt politienhed, der har dræbt hans søn. Den kom på top 10 over mest sete film på Netflix i 69 lande.

Isoken
2017, instrueret af Jadesola Osiberu
Romantisk komediedrama om en kvinde fra Nigeria, der forelsker sig i en mand fra Storbritannien. Filmen udfordrer kulturelle normer og de forventninger, der er til en nigeriansk kvinde.

King of Boys
2016, instrueret af Kemi Adetiba
Politisk thriller, der stiller fokus på kriminalitet og korruption i Nigeria. 'King of Boys' handler om en kvinde fra underverdenen, der forsøger at gøre politisk karriere.

Elesin Oba: Kongens rytter
2022, instrueret af Biyi Bandale
Historisk drama der foregår, mens Nigeria var koloniseret af Storbritannien. Den britiske kolonimagt prøver at forhindre et rituelt selvmord, fordi de opfatter det som barbarisk. Filmen er baseret på teaterstykket 'Døden og kongens rytter' af Wole Soyinka.

Tv-serier

Blood Sisters
2022, instrueret af Biyi Bandele og Kenneth Gyang
Krimidramaet er den første Netflix Original-miniserie fra Nollywood. Serien handler om to veninder, der er på flugt efter at være blevet beskyldt for drab. Tematikkerne er partnervold, klasseskel og venskaber.

Shanty Town
2023, instrueret af Dimeji Ajibola
Et krimidrama fra Lagos' underverden, hvor en gruppe eskortpiger forsøger at slippe væk fra deres bagmand.

I skuespillets tjeneste: Max Hansen

“Bodil Udsen sagde engang til mig ‘gå hjem og tænk dig om, Max’”

Af Jacob Wendt Jensen
Portrætfoto: Lærke Posselt

Max Hansen har været hele vejen rundt i skuespillerlandskabet. Fra revy over klassisk teater til i massevis af roller i film og tv-serier. Altid parat – altid markant – altid søgende i mesterlære hos nogle af de dygtige ældre skuespillere, der for længst er borte – som for eksempel Preben Neergaard, Bodil Udsen og Lily Weiding.

Da jeg møder Max Hansen, er vi lige kommet forbi midten af sommeren, så snakken falder helt naturligt på sommerrevyer med det samme. Det er der også en anden god og naturlig grund til. Nemlig den at Max Hansen selv enten har været med i eller har instrueret hele 34 revyer gennem årene.

“Jeg blev en gang i tidernes morgen bedt om at lave et nummer fra musicalforestillingen ‘Kiss Me Kate’ i tv-programmet ‘På plakaten’. Her viste man forskellige klip og scener fra aktuelle forestillinger. Et par dage fik jeg også lov til at vise nummeret i noget lørdagsunderholdning. Derefter ringede telefonen pludselig, og det var Simon Rosenbaum, der ville have mig med i en revy i Tivoli Friheden i Aarhus.”

Det ville Max Hansen frygteligt gerne:

“Osvald Helmuth kom i vores hjem, da jeg var barn. Han var gode venner med min far, så jeg vidste allerede en del om revy.”

Og her skal det tilføjes, at Max Hansens far også hed Max Hansen (1897-1961). Vi kan kalde ham senior, og han havde blandt andet ansvaret for revy i Tivoli fem år i 1950’erne, hvor skuespillere som netop Helmuth, Lily Broberg og Bodil Udsen var med. Ham vender vi tilbage til.

Skolen burde undervise i revy

Max Hansen junior faldt for revyen som genre.

“Du har kun tre minutter til rådighed, og hvis du ikke gør det overbevisende, kan du lige så godt lade være. Tre minutter inklusive at du skal ind på og ud fra scenen og glem så ikke omklædning. Til gengæld får du så ret hurtigt en ny chance. Det var meget tiltalende. Man burde undervise i revy på teaterskolen, hvad man absolut ikke gør! Eneste ulempe ved revyen er, i mine øjne, at skulle skifte kostumer 15 eller 18 gange og blive stadig mere klistret og svedig. Til gengæld er glæden ved en sal, der ånder sammen med dig nærmest usigeligt stor. Det sker ikke så tit, men når det, du skaber på scenen på den måde breder sig ud til publikum, bliver det sublimt. Publikum skulle bare vide, hvor meget vi er afhængige af dem.”

Hansen har altid haft en forkærlighed for den gode vise, og det fik han dyrket i Revyperler. I 2009 og fra 2012 til 2018 var Max Hansen nemlig med i Revyperler og var de sidste seks år også kunstnerisk leder. Det samme for Harmoniens Revyperler fra 2020 til 2023.

“Konceptet gik blandt andet ud på, at vi tog gamle revynumre op og så drejede dem – for eksempel ved at skrive et nyt sidste vers, der gjorde fortællingen mere nutidig. Bodil Steen havde for eksempel et nummer, der hed ‘Det eneste jeg ønsker mig til jul er to nye tænder’. Den lavede vi om, så de første to første vers blev sunget som i gamle dage, og i sidste vers tog sangeren en frakke på og vendte sig om igen, og havde nu et blåt øje. Så handlede det pludselig om hustruvold.”

Da konceptet blev opfundet, var det John Martinus, der instruerede.

“Han ringede så og spurgte mig, om jeg ville være med, men jeg skulle lave Kerteminderevy det år. ‘Jamen I ligger da tidligt om foråret, så kan du ikke nå det alligevel?’. Jo, jo! Så jeg lavede både Revyperler og revy i Kerteminde det år. Og efter Tommy Kenter havde været kunstnerisk leder et par år, efterfulgte jeg ham på den post. Det gjorde jeg så i ni år. Jeg synes i al beskedenhed, jeg fik lavet en hæderlig revy,” siger Max Hansen.

Max Hansen som Falstaff i ‘De lystige koner fra Windsor’. Foto: Odense Teater

Anmelderne kvitterede flere gange med fem stjerner, og Revyperler udviklede sig til en institution i sig selv. I 2021 stod Max Hansen endda bag comebacket til Lone Hertz, som efter 46 år uden revy vendte tilbage på scenen i en alder af 82. Max Hansen er dog langt fra færdig med revyen. Han elsker stadig genren – og er klar, hvis de rette muligheder viser sig.

“Revygenren vil aldrig dø, og det må der jo være en grund til.”

I karet med Chaplin

Allerede som dreng fik Max Hansen sine første roller i nogle syngespil på Radioteatret og i fjernsynet, fordi han var med radioens drengekor. Det første seriøse job var i operaen ‘Boris Godunov’ på Gamle Scene på Det Kongelige Teater, der som en af verdens længste operaer varede fem en halv time. Her spillede han gadedreng sammen med Flemming Enevold. Siden kom han også til at spille drengen i ‘Sommer i Tyrol’.

Hovedrollen i det stykke er i øvrigt skrevet til Max Hansen senior i Tyskland i 1930 under titlen ‘Den hvide hest’. Begge hans børn, Ann Mari Max Hansen og Max Hansen, blev siden skuespillere.

“Rollen som Leopold er skrevet til min far. Det er helt rigtigt. Jeg har et billede, hvor min far sidder sammen med den østrigske komponist Ralph Benatzky foran ‘Den hvide hest’ i Østrig, hvor han holder manuskriptet i hænderne. Min far var jo et internationalt navn og virkelig stor i både Østrig og Tyskland. Han arbejdede i Tyskland, indtil nazisterne bad ham forsvinde, fordi han var for populær. Han var jo jøde og måtte sgu ind og smide bukserne flere gange, inden han valgte at forsvinde. Min far blev født i Svendborg. Hans egen far var ungarsk cirkusartist, men i hans bøger skriver han blot, at faderen var svensk diplomat, fordi han ville have arisk pas. Hans mor havde danseskole på Rottefælden og arbejdede som turnéskuespillerinde. Det var knap så fint som at være skuespiller på et fast teater,” fortæller Max Hansen og fortsætter:

“Min farmor kendte nogle mennesker i Mannheim, hvor hun satte min far i pleje. Det var almindeligt dengang at sætte sine børn i pleje i perioder. Der voksede han op. Succesen med ‘Sommer i Tyrol’ på Grosses Schauspielhaus i Berlin var så stor, at da Charlie Chaplin hørte om den succes, kom han over fra USA. Min far var vært for ham, og han og Chaplin blev trukket i karet gennem byen. Dengang var der jo ikke fjernsyn endnu, så det var på alle måder en anden tid.”

Flygtede til Sverige

Max Hansen senior optrådte også med smædeviser mod Hitler i en kabaret ved navn Komiker i Berlin.

“Den lå i byen indtil for ganske få år siden. Der optrådte han hver aften, indtil han blev kaldt op og fik at vide, at det skulle han lade være med. Brunskjorterne begyndte at dukke på til hans filmpremierer, fordi der var for mange jødiske skuespillere med i filmene. Han fik så heldigvis et tip af en ung mand ved navn Duckwitz, der arbejdede for etaten. ‘Det er nu, du skal videre, Max. Nu’. Dagen efter blev hans kammerater fra komikerkabareten arresteret og sendt til Buchenwald, og ingen så dem siden,” siger Max Hansen og fortsætter:

“Det var et godt tip på rette tid. I 1948 købte min far så en villa i Ryvangen. Nabohuset blev solgt til den tyske stat, hvor ambassadøren skulle bo. Ved du, hvad han hed? Duckwitz, netop, så jeg kom til at lege med Duckwitz’ børn, da jeg selv var barn. Og ‘Sommer i Tyrol’ blev så stor en succes, at min far har spillet den i fire eller fem lande og siden også på flere teatre i Danmark.”

Blandt andet på Det Ny Teater under besættelsen i 1943.

“På teatret førte de dengang logbog for hver eneste opførte forestilling, hvor der stod hvem der havde spillet hvad, og hvordan aftenen er gået. En særlig aften i 1943 står der ‘Max Hansen spillede Leopold i første akt. I anden akt blev rollen overtaget af Poul Reichhardt’, som også tidligere havde spillet rollen. Min far tog nemlig til Stockholm den aften og blev der resten af besættelsen.”

Begyndte som ‘teaterarbejder’

Max Hansen nåede ikke direkte at lære noget af sin far, da han kun var syv år, da han døde allerede i 1961.

“Men jeg har nok alligevel sanset, at hvis man var god til sit job, så høstede man. Det er dog langt fra det samme som at sige, at jeg har fået noget forærende på grund af mit navn. Jeg har kravlet frem akkurat som alle andre. I første omgang snusede jeg til gruppeteatre som Komedievognen og Fair Play, ligesom jeg nåede at være med i en enkelt forestilling hos Solvognen. Dengang var det hele jo så politisk, at man nærmest ikke var skuespiller – man var ‘teaterarbejder’. På Komedievognen havde vi engang repertoiremøde, og jeg havde fundet et cubansk stykke, der hed ‘Mordernes nat’. Det viste sig, at det blev brugt på teaterskolerne rundtomkring til at undervise efter. Det handler om tre børn, der har et ritual, hvor de slår forældrene ihjel hver nat. I overført betydning er det selvfølgelig diktaturet, der bliver slået ihjel. Vi havde én voksenproduktion hvert år, så jeg foreslog, at vi kiggede på det, men det faldt ikke rigtigt i de andres smag.”

Derfor bad Max Hansen om orlov og kontaktede Tommy Kenter, der lige var kommet ud af teaterskolen.

“Han havde nemlig arbejdet med den rolle, jeg havde tiltænkt mig selv. Der er én dreng og to piger. Så bad jeg ham hjælpe os med at lave den, og det ville han gerne. Jeg lejede Husets Teater, der dengang lå øverst i Magstræde, og vi fik en ret god forestilling ud af det.”

Gå hjem og tænk dig om

Instruktør Sam Besekow kom blandt andet og så stykket.

Max Hansen i udvalg

Født 25. april i 1954 i Ryvangen.
Har blandt andet været med i:

Teater
- Midt om natten (2018)
- Skatteøen (2000)
- De lystige koner fra Windsor (1998)
- Eventyr på fodrejsen (1993)
- Blodbrødre (1983)

Film og tv-serier
- Så længe jeg lever (2017)
- Krøniken (2004)
- Blinkende lygter (2000)
- Edderkoppen (2000)
- Én stor familie (1983)

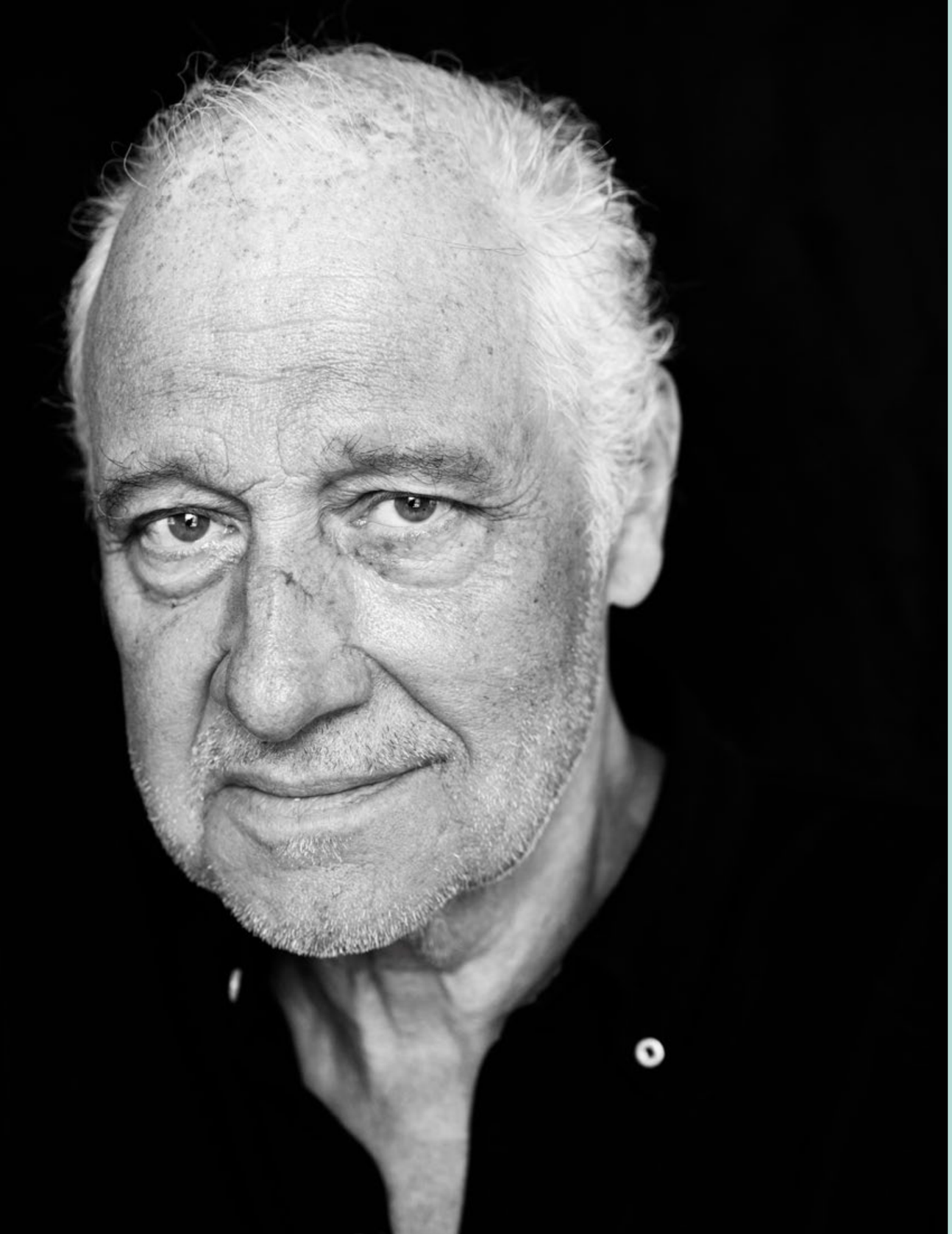

"Vi snakkede bagefter, og jeg fortalte ham, at jeg ville søge ind på teaterskolen. Han sagde 'nej, det må du ikke'. Det ville han på det mest bestemte fraråde. Han sørgede for, at jeg i stedet kom med i en shakespeareforestilling. Derefter gik det slag i slag, og så turde jeg ikke søge ind på teaterskolen. Og mesterlæren bekom mig godt. Jeg har jo spillet sammen med både Bodil Udsen, Preben Neergaard, Morten Grunwald og Lily Weiding. Det er fantastisk at have prøvet, og jeg kan love dig, at dem kunne man lære meget af. Jeg sugede til mig," siger Max Hansen og fortsætter:

"Bodil Udsen sagde engang til mig 'gå hjem og tænk dig om, Max'. Og hvor havde hun ret. Jeg har aldrig været en intellektuel skuespiller. Jeg skulle hjem og tage rollen på mig. Den kom ikke bare til mig. De fleste roller er kommet langsomt. Nogle gange måske lidt for langsomt. Jeg har haft talent, og du kan ikke lære 'talent' på en teaterskole, men du kan lære at bruge det. Og skal jeg være ærlig, så har savnet en værktøjskasse. Jeg kan for eksempel huske, at jeg stod i en af de første shakespeareforestillinger jeg var med i og kiggede på Kirsten Olesen. Det var 'Som man behager'. Kirsten spillede Rosalinde. Instruktøren sagde noget til hende, som lød meget indviklet, og lige med det samme gjorde hun det, han bad om. Hold da op – hvor kom det fra? Den slags kunne de der var uddannet, men det kunne jeg ikke bare sådan lige. I stedet skulle jeg hjem og tænke mig om."

I dag indrømmer Max Hansen, at han ikke helt turde søge ind på teaterskolen.

"Jeg havde sgu nok ikke klaret en teaterskole. Jeg turde ikke søge ind, fordi jeg var bange for ikke at komme ind."

Fremragende Preben Neergaard

Undervejs laver vi sjov med, at overskriften på artiklen godt kunne være, at Max Hansen gik direkte fra gruppeteatret ind på Det Kongelige Teater.

"Jeg har været meget privilegeret og heldig og har forhåbentlig fået som fortjent. Min teaterskole blev så i stedet blandt andet fire-fem år på Aalborg Teater i 1980'erne. Det var i Preben Neergaards tid. Jeg har haft ham som instruktør, og har han spillet min far. Han var fremragende. Og så var han meget passioneret. Så passioneret, at han nogle gange gik over gevind. Kan du huske den scene i 'Sunshine Boys', hvor en af de to gamle bliver vanvittige over at blive prikket i brystet hele tiden? Det kunne Preben finde på. Jamen, jeg blev så tosset på ham. Vi har skændtes og elsket, om man så må sige. Han var en stor teatermand."

De to mødtes også, da Preben Neergaard var blevet en gammel mand.

"Jeg var med i en forestilling på Betty Nansen, hvor Axel Strøbye skulle spille min far. Han kunne dog ikke forlige sig med rollen, og kort før premieren var han så træt af Morten Grunwalds instruktion, at han trak sig. Det var en vigtig rolle i stykket. Faren står med det ene ben i graven på grund af leukæmi. Sønnen har skrevet et teaterstykke, som han er hjemme og vise til forældrene, og langsomt bliver det manuskript til det stykke, man er vidne til i salen. Vi manglede altså faren i et kammerspil med fire personer. Morten og jeg sad så en dag på Café Kellerdirch og prøvede at holde stykket varmt. Morten talte om at finde en svensk skuespiller, men der kom Preben Neergaard så pludselig gående ude på gaden. Han spillede på det tidspunkt en lille rolle på ABC Teatret. Vi kiggede bare på hinanden og sagde nærmest i kor 'der går han jo!'. Preben var selv syg på det tidspunkt. Han var blevet opereret for mavekræft, og han vidste godt, hvilken vej det gik. Så han skulle bare lære ordene og sådan set ikke spille. Men lade være at falde over møblerne. Vi udsatte premieren på 'Cocktailtimen', og så hørte jeg ham hver formiddag i 10-12 dage. Derefter havde vi premiere, og det var fuldstændig magisk. Lily Weiding spillede også med og min søster Ann-Mari."

Irettesat i provinsen

Det er dog ikke altid, at tingene kører helt glat på teaterscenen.

"Nogle skuespillere administrerer ikke så godt. Jeg spillede med i en anden forestilling på ABC med Axel Strøbye, og jeg sagde 'Axel, du må ikke stikke af fra mig på scenen'. 'Gud, gør jeg det? Nej, det må jeg ikke. Selvfølgelig, nej, det må jeg ikke'. Men det skete hver aften. 'Nej, gjorde jeg det igen? Nej, det må jeg ikke'. Men han kunne simpelthen ikke lade være. Når først han kunne mærke, han havde fat i publikum, så skulle de malkes. Vi sad i garderobe sammen. En aften så han, at jeg havde hul på min strømpe. 'Max, du har hul på strømpen'. Næste aften kom han med 12 par strømper til mig. Han var også vidunderlig."

Skuespillere er forskellige. Ann-Mari Max Hansen kan bedst lide sit arbejde under prøverne, hvor Max Hansen sætter mest pris på spilleaftnerne.

"Under prøverne samler jeg så meget gods op, jeg kan, som jeg kan bruge senere. Forstår du? Men først når jeg kan se, at det virker sammen med publikum, synes jeg, det bliver rigtig sjovt."

Det forhindrede dog ikke Max Hansen i at blive irettesat på en turné, hvor han spillede sammen med Kirsten Olesen.

"Jeg stod med Kirsten lige bag mig. Vi var i Lemvig, og vi havde spillet stykket 80 eller 90 gange. Og så undslap det mine læber 'åh, jeg gider ikke i aften'. Så lød det rapt bag mig fra Kirsten 'det er den dårligste undskyldning, jeg nogensinde har hørt for ikke at have talent!'. Jeg har talt med hende om det siden, og hun kan ikke huske det i dag, men jeg glemmer aldrig den bemærkning!"

Det evige dilemma

Efter tiden i Aalborg var det på tide at komme til København. Leon Feder tog så at sige Max Hansen med til hovedstaden, hvor han blandt andet var med i 'Othello' på Nørrebro Teater. Her fik han adskillige gode anmeldelser, men det er en af de sjove fra forestillingen 'Arsenik og gamle kniplinger', han husker bedst. En mandlig anmelder skrev nemlig engang om Max Hansen 'min kvindelige ledsager påstår, at Max Hansen udstråler en vis animalsk charme'.

I dag griner han stadig af det.

Siden er det også blevet til adskillige roller i film og tv-serier som for eksempel 'Taxa' og 'Edderkoppen'.

"Jeg skulle lige vænne mig til, at det er en anden teknik at være med i film og tv end at spille teater. Et filmeksempel er en lille rolle som Mads Mikkelsens far i tilbageblik i Anders Thomas Jensens 'Blinkende lygter'. Jeg genså filmen forleden, selv om jeg ikke bryder mig om at se noget med mig selv. Og den holder altså hele vejen, selv om den er omkring 25 år gammel. Frits Helmuth og Ole Thestrup er vidunderlige, og de unge drenge er også skidegode," siger Max Hansen.

I en alder af 71 år er Max Hansen langt fra gået på pension. Han har været med i både tv-serier og reklamer de senere par år.

"Jeg holder mig da i gang. Desværre har der indsneget sig en aldersfascisme, der er ret så ubehagelig. I engelske og svenske tv-serier er der mange ældre og fremragende skuespillere med. I Danmark, når produktionsfolk leder efter 'en ældre person' hos castingbureauerne, og de bliver bedt om at uddybe, hvad de mener, så siger de '40-45 år!'. Efter min mening er det jo ikke ældre mennesker."

Fortryder du noget i din karriere?

"Måske har jeg ladet teateret fylde lidt for meget. Mine børn siger, det er okay, men jeg synes selv, det har fyldt. Også på en god måde, selvfølgelig. Noget andet kunne være, om jeg har været flittig nok. Og de to ting er jo helt modsatrettede. Engagement koster derhjemme, men hvis ikke det koster i privaten, opnår du heller ikke noget på teatret. Det er ikke så lidt af et dilemma." ●

FRA ISLAND TIL TONEANGIVENDE I HOLLYWOOD

Hildur Guðnadóttir vandt en Oscar for sin musik til Todd Phillips' film 'Joker.' Hun er opvokset i Island og er de seneste år blevet en af de toneangivende komponister af musik til film på verdensplan. Men hun siger kun ja til en opgave, hvis hun føler stærkt for manuskriptet.

Af Jacob Wendt Jensen

Hildur Guðnadóttir bliver introduceret som komponist til filmmusik og 'fodboldmor', da hun indtager den varme stol foran de filminteresserede studerende på Harvard University i Boston i USA. Ikke alene får de glæden af at måtte spørge hende om alt – senere på aftenen kan de også høre hende introducere en visning af Todd Phillips' 'Joker' med Joaquin Phoenix. Den film som blev hendes brede gennembrud.

Allerførst vil en studerende vide, hvordan det er at være kvinde i et fag, hvor 99 procent er mænd.

"Under min opvækst i Island blev der ikke gjort forskel på kønnene. Der var for eksempel mange singlemødre. På den eksperimenterende musikscene i begyndelsen af oo'erne måtte jeg til gengæld vænne mig til ofte at være den eneste kvinde i rummet, men jeg blev heldigvis taget godt imod. Anderledes var det, da jeg var ene kvinde blandt filmkomponister. Jeg kunne fornemme, at folk til at begynde med stolede mindre på mig. Selv om det ikke blev sagt højt, var det alligevel tydeligt. Men så vil jeg til gengæld sige, at producere og producenter i løbet af de seneste ti år er blevet meget mere åbne i forhold til at lade kvinderne komme til. Der er måske endda i visse situationer næsten en større lyst til at bruge kvinder end mænd, men mon ikke det snart udjævner sig igen."

Gør det selv-musik

Hun begyndte selv at spille musik allerede i en alder af to år, og det blev til cello fra hun var fire. Siden kom Guðnadóttir med i bandet Mùm.

"I Island var jeg med på den meget do it yourself-inspirerede musikscene, hvor alle spillede med alle. Det var en virkelig sjov måde at vokse op med musik på. I en meget åben og vennesæl atmosfære, før vi havde internet, og der var meget få flyafgange fra og til øen. Vi lavede musik for at have noget at lave og nogle gange for at overleve," siger Hildur Guðnadóttir og fortsætter:

"Vi brugte simpelthen det grej, vi havde ved hånden. Nogle gange var det kun en enkelt mikrofon, og havde vi ikke mere end det, måtte vi fabrikere noget selv. På den måde fik jeg kombineret min klassiske musikdannelse med den nysgerrighed, der var i bandverdenen. De to måder at tænke på kombinerer jeg stadig, når jeg komponerer musik i dag. Jeg øver meget takket være min klassiske baggrund, og jeg eksperimenterer meget, når jeg komponerer takket være den elektroniske musik."

Forbindelsen til det skrevne ord

Den islandske komponist kendte godt til figuren Joker, inden hun fik jobbet af Todd Phillips.

"Da han første gang ringede og forhørte sig, sagde jeg, at jeg mente, han havde fået fat i det forkerte nummer. Jeg afviste ham faktisk, inden han fik forklaret sig ordentligt. Sidenhen viste det sig, at manuskriptet var vanvittigt godt og meget smukt skrevet. Jeg kunne føle musikaliteten i det. Rytmen i det. Jeg fik med det samme en stærk forbindelse til de skrevne ord."

Haynes behøvede ikke give Hildur Guðnadóttir mange dessiner ud over at lade hende læse manuskriptet.

"Vi havde ikke lange diskussioner, og det er faktisk ikke så normalt, at man viser sig at være så enige fra begyndelsen. Min erfaring er, at når jeg føler forbindelsen til manuskriptet så stærkt som her, ved jeg, at jeg kan holde til en arbejdsproces, der jo godt kan vare tre år fra start til slut."

Siden blev hun også bedt om at komponere soundtracket til fortsættelsen, 'Joker – folie a deux'.

"Det er den første sequel, jeg har komponeret musik til. Men det er jo heller ikke en helt normal fortsættelse i Hollywoodsk forstand. I den første film skabte vi så stærk en lydverden, at der allerede var et stærkt lydunivers tilknyttet karaktererne. Det gjorde, at vi ikke ændrede lydbilledet så meget i film nummer to. Sangene fyldte samtidig endnu mere i fortsættelsen, så underlægningsmusikken har en lidt anderledes rolle i den film."

Historiens tjener

De første stykker musik Guðnadóttir komponerede, var til teatret i Island.

"I teaterverdenen er du som komponist en stor del af processen, og den arbejdsmetode har jeg taget med over i filmverdenen, hvor jeg gerne vil være med allerede i manuskriptfasen, hvis det er muligt. Hvis jeg binder mig til historien, så får jeg en sans for, at jeg gerne vil arbejde på filmen. Jeg hører så en masse musik for mit indre øre, når jeg læser manuskriptet. Jeg siger til gengæld også nej, hvis ikke manuskriptet resonerer på den måde," siger hun og fortsætter:

"I modsætning til når du komponerer frit, er du i filmens verden historiens tjener, og du må sætte dit ego til side. Du er del af en meget stor sammenhæng. Slutresultatet afhænger for eksempel også af, hvem du skal spille musikken med. Hvilket klassisk orkester, for eksempel. Når du komponerer din egen musik, er det anderledes. Psykologisk anderledes. Du kan lade tingene ske og komponere mere afventende, end når du fabrikerer tonerne mere målrettet."

Morricone og følelserne

Den måske mest komplicerede opgave Hildur Guðnadóttir har haft, var Todd Fields 'Tár', hvor Cate Blanchett spiller filmens dirigent.

"Der er mange forskellige lag af musik i den film. Du er hele tiden midt i skabelsen af musikken, og ved siden af er der 45 minutters underlægningsmusik, hvad man måske ikke umiddelbart tænker på. Det færdige værk hører man ikke i filmen, men det blev alligevel udgivet bagefter, så der var mange niveauer at arbejde med."

Blandt hendes egne soundtrackfavoritter er Ennio Morricones 'Cinema Paradiso', der handler om en moden mand, som mindes sin barndom med filmoperatøren i en lille italiensk by.

"Jeg blev bare lagt ned af musikken, da jeg så filmen første gang. De musikalske temaer var meget tæt relateret til følelserne i filmen. Da jeg hørte dem senere, blev jeg bragt direkte tilbage til filmen og de følelser, der er på spil i den. Det vidner om kvalitet i den smukke og stærke musik."

Hildur Guðnadóttir.
Foto: Arthur Mola, AP Ritzau/Scanpix

Hildur Guðnadóttir – blå bog

→ Hun er født i Island 4. september 1972 og var klassisk trænet cellist, men spillede også med i det islandske band Múm, inden hun gik til filmen. På hendes imponerende cv står blandt andet følgende:

→ Joker: Folie a deux (2024)
→ Mordet i Venedig (2023)
→ Tár (2022)
→ Joker (2019)
→ Chernobyl (2019), tv-serie
→ Mary Magdalena (2018)
→ Tom of Finland (2017)

I forrige nummer, dette nummer og næste nummer af Sceneliv bringer vi tre artikler om filmmusik baseret på foredrag af gæster på kurset 'Film Music and Sound' i efteråret 2024 på Harvard University i Boston.

→ #4 Robert Kraft, producer og tidligere chef for Fox Music og vært på podcasten 'Score'.

→ **#5 Hildur Guðnadóttir, komponist af musik til blandt andet filmene 'Joker' og 'Joker 2'.**

→ #6 Tina Giu, komponist og cellist, der blandt andet optræder live med Hans Zimmer.

3 FEDE EVENTS

START ELLER STYRK DIN PENSION – UANSET ALDER

KNÆK KODEN TIL DIN PENSION SAMMEN MED DSF

Pension er mindre indviklet (og billigere!) end du tror – og nu får du tre events, der hjælper dig med at tage magten over din egen fremtid.

Meld dig til på Dsfstudio.dk nu – der er kun et begrænset antal pladser!

Ved du, hvor meget du skal indbetale hver måned for at kunne få en pension, du kan leve af? Nej? Så er du ikke alene. Den gode nyhed er, at pension slet behøver at føles fjernt eller kompliceret. Og fra forbundets side vil vi meget gerne gøre vores til, at du får en rimelig pension, når du er færdig med dit arbejdsliv.

Tre aftener, tre målgrupper – én fælles mission
Derfor inviterer vi i efterårssæsonen til tre medlemsaftener, der er skræddersyet til din situation – om du er ny i faget, midt i livet eller i slutningen af karrieren. Sammen med rådgivere fra PFA tager vi fat på spørgsmål, som mange medlemmer deler:

+ Hvordan går du i gang med at spare op – og hvornår?
+ Hvordan gør du som freelancer eller uden overenskomst?
+ Hvordan kan du investere bæredygtigt og etisk – og hvad betyder det for din opsparing?

Målet er at gøre pensionen enkel, overskuelig og til at handle på. Her er der ingen dumme spørgsmål – kun et trygt rum, hvor du kan få svar på alt det, du har spekuleret på. Vi lover, at du går du hjem både klogere og med konkrete veje til at komme videre.

Medlemsevent #1

Knæk koden til din pension, mens du er ung

Tirsdag 28. oktober kl. 17-19

Som studerende eller ny i dit første job kan pensionen virke fjern og uvigtig – men jo tidligere du starter, desto mindre behøver du at indbetale for at få en solid økonomi senere i livet.

Aftenen giver enkle svar på:
+ Hvorfor det er vigtigt at starte tidligt
+ Hvordan du sparer op med korte job og ustabil indkomst
+ Hvordan du kommer du i gang uden at sprænge budgettet

PFA gør pension enkel at forstå og viser, hvordan små beløb kan vokse sig store. Her er der ingen dumme spørgsmål – du går hjem med ro i maven og et konkret første skridt.

Medlemsevent# 2

Det er aldrig for sent – pension for dig midt i karrieren

Tirsdag 4. november kl. 17-19

Har du allerede en opsparing – eller starter du nu fra nul? Denne aften hjælper vi dig med at tage temperaturen på din pension og giver konkrete råd.

Få svar på, hvordan du kan:
+ Starte fra nul uden at sprænge budgettet
+ Samle eller optimere dine ordninger
+ Justere indbetalinger, risiko og investeringer
+ Få tryghed – selv med svingende indkomst

Mange i denne fase har haft skiftende kontrakter og har derfor huller i opsparingen, så det kan være svært at vide, om du er på rette kurs. PFA giver dig overblik og værktøjer, så du kan samle, justere – eller starte forfra.

Medlemsevent #3

Sådan får du mest ud af din pension som senior

Torsdag 13. november kl. 17-19

Det er aldrig for sent at styrke din økonomi. Uanset om du allerede får udbetalinger eller endnu ikke har en pension, kan du stadig optimere dine muligheder.

Vi ser på:
+ Hvordan du kan starte en opsparing sent i livet og bruge skattefradrag til din fordel
+ Hvornår og hvordan du bør starte dine udbetalinger
+ Hvordan arbejde ved siden af pensionen påvirker din økonomi

PFA hjælper dig med at skabe overblik og optimere skat og fradrag – eller at finde ud af, hvordan du kan starte fra nul.

Lån & Spar Bank A/S, Højbro Plads 9-11, 1200 København K. Cvr.nr 13 53 85 30. Forbehold for trykfejl - 2509 - 1264-1

Tak for førstepladsen

Er du i tvivl om du har den rigtige bank? Det er vores kunder ikke. Hele 89 % af dem vil anbefale os til andre. Det viser den årlige bankundersøgelse fra MyBanker, der netop har kåret Lån & Spar til Danmarks bedste bank 2025 målt på anbefaling.

Er du medlem af Dansk Skuespillerforbund – men ikke kunde i Lån & Spar?
I så fald går du glip af en række fordele, blandt andet Danmarks højeste rente på din lønkonto. Udnyt de fordele, der følger med dit medlemskab af Dansk Skuespillerforbund – bliv MedlemsKunde i dag.

Gå ind på lsb.dk/dsf for at se alle fordelene, eller ring **3378 1994**.

Dansk Skuespillerforbund | Lån & Spar

DSF STUDIO: NYE KURSER OG EFTERUDDANNELSE

I DSF Studio giver vi dig muligheden for at holde din ekspertise ved lige, prøve noget nyt og udvide dine kompetencer og dit netværk gennem workshops, træning, seminarer, events og kurser. Hold dig opdateret på kommende kurser og arrangementer på Dsfstudio.dk

ÅBEN STUDIO

FILMSKUESPIL MED LAURITS FLENSTED-JENSEN
6 onsdage, 22. okt.- 3. dec., kl. 9.30-12.30, 200 kr. for fuld sæson i Åben Studio. Løbende tilmelding

Filminstruktør Laurits Flensted-Jensen underviser i personinstruktion og skuespillerarbejde med specifikt fokus på arbejde foran kameraet.

STEMMEN I BEVÆGELSE MED NAJA MÅNSSON
6 torsdage, 23. okt. -27. nov., kl. 9.30-12.30, 200 kr. for fuld sæson i Åben Studio. Løbende tilmelding

Najas populære kursus er rettet mod både sangere og skuespillere og fokuserer på at skabe en friere stemme gennem øget kropsbevidsthed og funktionel teknik.

FREDERICIA: MUSICALDANS EFTERÅR 2025
8 tirsdage, 21. okt.-9. dec., kl. 19.00-20.30, 100 kr. Løbende tilmelding

Et forløb for dig, der gerne vil vedligeholde din danseform og -glæde. Over otte træningsgange med skiftende undervisere og fokusområder trænes teknik og koreografi på højt niveau.

WORKSHOP

VOICE-OVER KURSUS
MED JOHAN ASSING HØYER OG MADS HJULMAND
3 dage, 9.-11. dec., kl. 9.00-17.00, 1200 kr. Sidste tilmelding: 29. okt.

En intensiv tre-dages masterclass for dig der gerne vil kaste dig ud i eller blive endnu bedre som voice-over-artist. Alle deltagere får professionelle stemmeprøver i løbet af kurset.

Læs mere om kurser og events på dsfstudio.dk

ULLA JESSEN

21.11.1946-15.11.2024

Dansk revy havde ikke været den samme uden Ulla Jessen. Hun var en ildsjæl uden lige – med store armbevægelser, et lyst sind og knald på både farver og humør. Men også med et sjældent nærvær og nysgerrighed over for både kunst og mennesker.

Helle Merete Sørensen, Ulla Jessen og Marianne Tønsberg i 'Piger i trøjen'. Privatfoto

Af Louise Kidde Sauntved

Ulla Aase Jessen kom til verden i 1946. Hendes far var en temmelig atypisk præst, der inspireret af Dirch Passer fortalte vittigheder fra prædikestolen. Og han lærte sin datter, at 'man skal holde sig fra nærige mænd, for de er nærige med alt'. Som barn dansede Ulla Jessen rundt i sin mors gardiner og lod, som om hun var en elverpige. Hun elskede at optræde, og i 1967 blev hun optaget som en ud af kun tre elever på det relativt nystartede Gladsaxe Teater. Fordi de var så få, blev de inddraget i alle teatrets gøremål, og Ulla Jessen sugede ivrigt til sig. Hun fik også undervisning i sang og dans og tilbragte et halvt år som elev på American Drama Studio.

Efter endt elevtid optrådte hun på en række teatre i hovedstadsområdet, blandt andet Det Kongelige Teater, Det Danske Teater og Amagerscenen. Både i klassiske og moderne roller, med alvor og humor. Hun mestrede det hele. Op igennem 1970'erne gjorde hun indtryk i film som 'Piger i trøjen' 1 + 2 og 'Piger til søs', over for blandt andre Dirch Passer, samt en række af de populære 'sengekantsfilm'. Siden blev det også til større roller i tv-serier som 'En by i provinsen' og 'Taxa', ligesom hun har lagt stemme til en lang række tegnefilm. I 1977 blev hun folkeeje som vært over for svenske Lasse Holmqvist på det dansk-svenske underholdningsprogram 'Os imellem'.

Revy for alle pengene

Det var dog revyen, der for alvor vandt Ulla Jessens hjerte. Både som skuespiller, instruktør og tekstforfatter. Hun debuterede i Rottefælden i 1969 og stod siden på stort set hver eneste revyscene i Danmark: Tivolirevyen, Horsensrevyen, Ganløse Revyen, Gillelejerevyen, for bare at nævne et par stykker. Flere end 75 revyer blev det til. Ulla Jessen var ligeglad med, om hun optrådte på en stor eller lille scene. Bare det blev godt, sjovt og festligt. Var der ikke lige bud efter hende, skabte hun noget selv. Her var ingen fine fornemmelser – selv om hun havde delt scene med både Preben Kaas og Dirch Passer. Til gengæld var der masser af fynd, slagkraft, nærvær og humor. Og en evne til at holde publikum i sin hule hånd.

I 2007 modtog hun Revyernes Revys Hæderslegat, og i 2011 blev hun kåret til æreskunstner i Revyernes Revy.

Hun havde også et særligt blik for nye talenter, som hun gerne hjalp på vej. Hun elskede at arbejde med unge, uanset om det var på revyscenen, ungdomsskoleelever eller eleverne på Eventyrteatrets Dramaskole, hvor hun underviste i næsten tredive år.

Modig og nysgerrig

Ulla Jessen var i det hele taget fuld af farver. Et livstykke med en rungende latter, selvironi og et væld af anekdoter, som hun gerne underholdt med over en bid natmad efter en veludført forestilling. For når hun ikke havde travlt med revy og teater, elskede hun at stå i køkkenet og lave retter, der krævede tid og omhu. Gerne til gæster. Opskrifter var hun dog ikke meget for – de største succeser mente hun alligevel var opstået ved et uheld. Ligesom champagne! Hun elskede også at rejse. Turen gik ofte til mindre byer i Europa, hvor hun fandt små, ukendte spillesteder. Blandt andet besøgte hun gennem flere år Kaunas i Litauen, hvor hun så både ballet, opera og musicals. Tit slog hun to fluer med ét smæk og fyldte kufferten med lokale delikatesser, der senere blev serveret hjemme i privaten. For ude godt, hjemme bedst.

Ulla Jessen var aktiv, både privat og professionelt, næsten til det sidste. I oktober 2023 blev hun dog ramt af en alvorlig blodprop i hjernen. Og selv om hun kæmpede bravt for at komme tilbage igen, blev det aldrig helt godt. Hun døde 15. november 2024, seks dage før hun ville være blevet 78 år. Hun efterlader sig en søn og to børnebørn. ●

dao PP
www.dao.as
Kontakt 44 51 73 37

TEATER V

Internationalt gæstespil af Blind Summit

THE SEX LIVES OF PUPPETS

13. - 16. NOV.

★★★★★ BRITISH THEATRE GUIDE

★★★★★ BROADWAY WORLD

★★★★★ THEATRE EXTRA

BaggårdTeatret

AMDI

19. - 30. NOV.

Teater Next

EN LILLE NISSE REJSTE

10. - 23. DEC.